

Miljøgodkendelse

Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg

Lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning § 16a

August 2018

Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg

DATABLAD

Beliggenhed	Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg
Ejer	Karl Ole Jokumsen
Adresse	Svejstrupvej 8, 8660 Skanderborg
Tlf. nr.	40295811
E-mail.	kojokumsen@mail.dk
Matr. Nr. og Ejerlav	2b Bjedstrup By, Dover
CVR nr.	26114675
Ejendoms nr.	11054
Driftsansvarlig	Karl Ole Jokumsen
Brugstype	Smågrise og slagtesvin
Tilsynsmyndighed	Skanderborg Kommune
Godkendelses dato	31. august 2018
Næste revurdering	2026

Indhold

1.	Afgørelse	5
1.1	Godkendt produktionsareal.....	5
1.1.1	Frist for udnyttelse.....	6
1.2	Vilkår.....	6
1.2.1	Generelle vilkår	6
1.2.2	Vilkår om produktionsareal.....	7
1.2.3	Vilkår om ventilationsafkast.....	7
1.2.4	Vilkår om gyllekøling	7
1.2.5	Vilkår til hyppig udslusning af gylle.....	8
1.2.6	Vilkår til luftrensning.....	8
1.2.7	Vilkår om støj	8
1.2.8	Vilkår om håndtering af støv	9
1.2.9	Vilkår om håndtering af affald	9
1.2.10	Vilkår om bekæmpelse af skadedyr.....	9
1.2.11	Vilkår om håndtering af gylle og vaskevand	9
1.2.12	Vilkår om egenkontrol	9
1.2.13	Vilkår til forebyggelse af uheld	10
1.2.14	Vilkår ved ophør	10
1.3	Offentliggørelser.....	11
1.4	Klagevejledning	11
1.5	Lovgivningsmæssig baggrund	12
1.6	Resume af godkendelse.....	13
1.7	Alternative løsninger og ophør	13
1.7.1	Alternative placeringer.....	14
1.7.2	0-Løsning.....	14
1.7.3	Foranstaltninger ved produktionsophør.....	14
2.	Miljøvurdering.....	15
2.1	Produktionsareal og husdyrhold	15
2.2	Beliggenhed	16
2.2.1	Faste afstandskrav.....	16
2.2.2	Landskab.....	17
2.2.3	Kulturhistorie	20
2.3	Opbevaringskapacitet	20
2.4	Affald.....	21
2.5	Potentielle nabogener	21
2.5.1	Lugt	21
2.5.2	Skadedyr	25
2.5.3	Støv.....	25
2.5.4	Støj	25
2.5.5	Lys	25
2.5.6	Transporter til og fra ejendommen	26
2.6	Jord, grundvand og overfladevand	27
2.6.1	Jord og grundvand	27
2.6.2	Overfladevand	27
2.7	Natur	28
2.7.1	Natura 2000, kategori 1 natur.....	30
2.7.2	Anden beskyttet natur, kategori 2 og 3 natur	30

2.7.3	Skov	32
2.7.1	Bilag IV arter	35
2.8	BAT.....	35
2.8.1	Ammoniak	36
2.8.2	Fodring.....	37
2.8.3	Vand- og energiforbrug.....	37
2.8.4	Management og miljøledelse	37
Bilag 1.	Supplerende lugtberegninger ved delvis udnyttelse af godkendelsen	39
Bilag 2.	Indkomne bemærkninger i første nabohøring.	43
Bilag 3.	Nabobemærkning i den supplerende høring	65

1. Afgørelse

1.1 Godkendt produktionsareal

Skanderborg Kommune har den 8. marts 2018 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse for husdyrproduktionen på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg, 2b, Bjedstrup By, Dover.

Skanderborg Kommune meddeler hermed godkendelse til et produktionsareal på 6.840 m² på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg, som består af:

Staldnavn	Staldstørrelse, m ²	Produktionsareal, m ²	Dyretype	Staldsystem
1	1.868	1.311	Smågrise	Toklima, delvis spaltegulv
1a, ny	1.197	850	Smågrise	Toklima, delvis spaltegulv
2	1.174	807	Flexgruppe: Alle svin	Spalter, fulddrænet
3	2.652	1.774	Flexgruppe: Alle svin	Delvis fast gulv (25-49 %)
4, ny	2.952	2.098	Flexgruppe: Alle svin	Delvis fast gulv (25-49 %)
I alt	9.843	6.840	-	

Staldanlæggene kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne, så længe vilkårene for godkendelsen overholdes.

Miljøgodkendelsen meddeles i henhold til *Husdyrgodkendelsesloven*¹ – samt reglerne i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*², som begge har til formål at begrænse forurening og gener fra erhvervsmæssige husdyrbrug.

Afgørelsen er truffet på grundlag af ansøgning nr. 201911, version 2, herunder beregningsmodeller fra ansøgningssystemet, den indsendte miljøkonsekvensrapport og kommunens registreringer og vurderinger.

Det aktuelle projekt er vurderet ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*. Projektet forudsættes at leve op til de gældende vand- og naturplaner.

Miljøgodkendelsen erstatter den tidligere miljøgodkendelse fra 17. december 2008 med tillæg fra 14. juni 2011 på samme ejendom. Der stilles nye vilkår, som skal sikre at den samlede produktion lever op til kravene i husdyrgodkendelsesloven.

Hvis denne miljøgodkendelse påklages og derefter hjemsendes, eller ændres til et afslag, vil den oprindelige miljøgodkendelse fortsat være gældende.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og ændringslov af 28. februar 2017.

² Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen nr.1380 af 30. november 2017

Tilsynsmyndigheden kan ændre vilkårene i godkendelsen ved påbud eller nedlægge forbud imod fortsat drift, når der er forløbet 8 år efter meddelelsen af godkendelsen, jf. husdyrbrugsloven § 41.

Vi gør opmærksom på, at etablering af de nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet tilladelse til udledningen af overfladevand og givet en byggetilladelse fra Skanderborg Kommune. I øvrigt gøres opmærksom på, at godkendelsen ikke fritager fra krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter anden lovgivning og for andre bestemmelser.

1.1.1 Frist for udnyttelse

Senest 6 år efter godkendelsen er meddelt, skal godkendelsen være udnyttet. Det vil sige at nyt byggeri skal være færdigmeldt og produktionen startet. Hvis en del af afgørelsen ikke er udnyttet, bortfalder den del, som ikke er udnyttet.

Hvis godkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været udnyttet.

1.2 Vilkår

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår, *under forudsætning af at projektet udføres som ansøgt, helt eller delvist. Ændringer af projektet kræver at der gives et tillæg til godkendelsen.*

Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

1.2.1 Generelle vilkår

1. Et eksemplar af nærværende godkendelse skal til enhver tid være tilgængelig på landbruget, og driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.
2. Landbrugets indretning og drift skal miljømæssigt være i overensstemmelse med de oplysninger i *ansøgningen*, der ligger til grund for godkendelsen, herunder de vilkår som er stillet for godkendelsen.
3. Beredskabsplanen skal være umiddelbart tilgængelig for alle med ærinder i staldene.
4. Opbevaring af diesel og fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
5. Der skal etableres skærmende beplantning/læhegn syd og øst for gyllebeholdere og stalde og langs skel mod nordvest jf. kort på figur 2-4. Derudover skal der plantes enkelt stående træer, som danner stor krone nord/nordvest for siloerne. Beplantningerne skal bestå af hjemmehørende arter.
6. *Beplantningen langs skel nordvest skal ske inden byggeriet sættes i gang, mens beplantning omkring ejendomme skal ske umiddelbart efter byggeriet er færdig (senest 1 år efter).*
7. Der skal foreligge særskilt tilladelse til afledning af regnvand fra tage og befæstede arealer, inden der udarbejdes en byggetilladelse.

8. Inden der sættes dyr i de nye stalde, skal kommunen have set at både gyllekøling, luftrensning, ventilationsafkast og beplantning og evt. vejbelægning er etableret jf. denne godkendelse samt at foderanlæg er fjernet fra de stalde, som ikke indgår i denne godkendelse.

Hvis godkendelsen kun delvist tages i brug, skal følgende lugtreducerende tiltag gennemføres:

- a. Intet nybyggeri: vilkår 25-27 vedr. Hyppig udslusning i stald 2 + vilkår 28-35 (-31) vedrørende luftrensning, gældende for stald 3
- b. Kun Smågrisestalden 1a bygges: a + vilkår 11: "Gl. klimastald" nedlægges og foderanlæg fjernes

1.2.2 Vilkår om produktionsareal

9. Bygningerne skal placeres, som ansøgt, se figur 2-1
10. I "de gamle klimastalde" skal foderanlæg som minimum fjernes
11. De nye staldbygninger skal opføres i samme kote som de eksisterende, og i samme, ikke-reflekterende materialer og farver
12. Godkendt produktionsareal

Tabel 1-1 Godkendt produktionsareal

Staldnavn	Staldstørrelse, m ²	Produktionsareal, m ²	Dyretype	Staldsystem
1	1.868	1.311	Smågrise	Toklima, Delvis spaltegulv
1a, ny	1.197	850	Smågrise	Toklima, delvis spaltegulv
2	1.174	807	Flexgruppe: Alle svin	Spalter, fulddrænet
3	2.652	1.774	Flexgruppe: Alle svin	Delvis fast gulv (25-49 %)
4, ny	2.952	2.098	Flexgruppe: Alle svin	Delvis fast gulv (25-49 %)
Ialt	9.843	6.840	-	

Tabelnoter Se figur 2-1

Staldanlæggene kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne.

1.2.3 Vilkår om ventilationsafkast

13. Der skal montres miljøkryds i alle ventilationsafkast, inden godkendelsen tages i brug
14. Ventilationsafkast på den nye slagtesvinestald (stald 4) skal være 0,8 m i diameter (indre mål)
15. Ventilationsafkast på de øvrige stalde skal være 0,65 m i diameter (indre mål)
16. Ventilationsafkastene på den nye slagtesvinestald og den ny smågrisestald, skal placeres på tagryggen som forudsat i OML-beregningen, og med afkast mindst 8,5 m over jorden.

1.2.4 Vilkår om gyllekøling

17. Gyllekanalerne i smågrisestaldene (staldafsnit 1 og 1a med 1.440 m² kanaler) og i slagtesvinestalden fra 2001 (staldafsnit 2 med 1.180 m² kanaler) skal være forsynet med køleslanger, der er forbundet med hver sin varmepumpe, inden der sættes dyr i de nye stalde.

18. Varmepumpen skal levere en årlig ydelse på mindst 22,442 W/m² i smågrisestalden og 10.727 W/m² i slagtesvinestalden.
19. Gyllekølingen skal være i drift hele året, 8.760 timer/år.
20. Der skal monteres en typegodkendt energimåler på varmepumpen. Den skal være forsynet med en timetæller, der viser den årlige driftstid.
21. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm og en sikkerhedsanordning, der stopper anlægget i tilfælde af lækage. Anlægget skal herefter genstartes manuelt.
22. Vedligeholdelse skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Denne vejledning skal opbevares på ejendommen.
23. Ved udskiftning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på den nye pumpe indsendes til Skanderborg Kommune før udskiftningen.

1.2.5 Vilkår til hyppig udslusning af gylle

24. I stald 2 (fra 2001 til slagtesvin) skal gyllen udsluses mindst hver 7. dag.
25. Udslusningen skal ske på hverdage mellem 8 og 16.
26. Der skal monteres en automatisk teknologi, som kan styre og logge hvornår gylleudslusningen finder sted.

1.2.6 Vilkår til luftrensning

27. Afkast fra staldafsnit 2, slagtesvinestald fra 2001, og staldafsnit 3, slagtesvinestald fra 2011, skal tilsluttes et biologisk luftrensningsanlæg, inden der sættes dyr i de nye stalde.
28. Luftrensningsanlæggene skal forsynes med differenstrykmåler, vandmåler samt ledningsevne-sensor. Ledningsevne-sensoren skal være placeret i bundkar til filter 2.
29. Ventilationssystemet skal være dimensioneret til at luftrensningsanlægget behandler 56.000 m³ luft pr. time, som svarer til 20 % af den maksimale dimensionerede ventilationskapacitet i stald 3. De første 0 – 56.000 m³ luft pr. time udsugningsluft skal altid ledes gennem luftrensningsanlægget.
30. 100 % af ventilationsluften i stald 2 skal ledes gennem biologisk luftrenseanlæg.
31. Luftrensningsanlæggene skal være i drift året rundt med forbehold for mindre driftstop i forbindelse med rengøring, vedligehold og serviceeftersyn.
32. Luftrensningsanlæggenes ledningsevne skal være indstillet i henhold til SKOVs anbefalinger og må ikke overstige 15 mS/cm i bundkar ved filter 2
33. Tryktabet over luftrensningsanlæggene bør ikke overstige 45 pascal (Pa).
34. Luftrensningsanlæggene skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.

1.2.7 Vilkår om støj

35. Husdyrbrugets bidrag til støjniveauet målt ved nabobeboelse i det åbne land må i intet punkt overstige følgende grænseværdier:

	Tidsinterval	Grænseværdi	Midlingstid
Hverdage	Kl. 07.00-18.00	55 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Lørdage	Kl. 07.00-14.00	55 dB(A)	Ref.tid 7 timer
Lørdage	Kl. 14.00-18.00	45 dB(A)	Ref.tid 4 timer
Søn- og helligdage	Kl.07.00-18.00	45 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Aften	Kl. 18.00-22.00	45 dB(A)	Ref.tid 1 time

	Tidsinterval	Grænseværdi	Midlingstid
Nat	Kl. 22.00-07.00	40 dB(A)	Ref.tid ½ time

Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter 1,5 m over terræn. Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden. Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige 55 dB(A) på *noget tidspunkt* ved boliger. Brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget fra støjgrænserne.

1.2.8 Vilkår om håndtering af støv

36. *Tilkørselsvejen fra Østermarksvej til anlægget skal asfalteres, eller der skal plantes to-rækket læhegn på vest-siden af grusvejen*
37. I tørre periode med mange transportere (gylleudbringning og høst) skal det sikres at grusvejen ikke støver væsentligt, f.eks. ved at vejen vandes en til to gange dagligt i perioden. *Dette bortfalder hvis vejen asfalteres.*

1.2.9 Vilkår om håndtering af affald

38. Der skal foreligge dokumentation for korrekt bortskaffelse af affald f.eks. i form af kvitteringer fra aftagende firmaer.

1.2.10 Vilkår om bekæmpelse af skadedyr

39. Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de til enhver tid nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, skadedyrlaboratoriet.
40. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

1.2.11 Vilkår om håndtering af gylle og vaskevand

41. I forbindelse med påfyldning af gyllevognen må der ikke spildes flydende husdyrgødning på jorden således, at der er fare for forurening af jord, grundvand, vandløb eller dræn.
42. Der skal anvendes gyllevogn med påmonteret kran, som svinger ind over tanken, eller der skal anlægges en læsseplads, hvorfra spild ledes til en opsamlingsbeholder.
43. Gødning og vaskevand fra udleveringsrampen skal ledes til gyllekanalerne eller til en opsamlingsbeholder og videre til gyllebeholderen.
44. Flydende foder eller gødningsstoffer må ikke ved spild kunne afledes til dræn eller vandløb.
45. Spildevand fra vask af stalde betragtes som flydende husdyrgødning, som skal ledes til en gyllebeholder, da det kan indeholde rester af foder og gødning.
46. Opbevaringsanlæggene for husdyrgødning på ejendommen skal have en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder.
47. De to gyllebeholderne, på hver 5.000 m³, skal have fast overdækning.

1.2.12 Vilkår om egenkontrol

48. Det skal kunne dokumenteres at ovenstående vilkår er overholdt. Der skal føres en logbog eller produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- Dokumentation for fasefodring
 - Min. 100 pct. fytase eller andet letfordøjeligt uorganisk fosfor
 - Luftrensingsanlæg; Logbog/udskrift fra luftrensingsanlæg, hvor der registreres;
 - *Ledningsevne*
 - *Driftstid*
 - *Vandforbrug*
 - *Tryktab*
 - *Rengøring/skift af filtre*
 - *Driftstop*
 - Skriftlig serviceaftale med leverandør af luftrensingsanlæggene
 - *Anlægget skal kontrolleres mindst hver 4. måned*
 - *Kalibrering af ledningsevne-sensor mindst en gang årligt*
 - Gyllekøling
 - Skriftlig serviceaftale med leverandør/godkendt montør, om service mindst én gang årligt
 - Alle driftstop skal registreres i logbog/udskrift
 - Månedlige udskrifter fra datalogger skal opbevares på husdyrbruget og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende
 - Hyppig udslusning af gylle
 - Udskrift fra datalogger, som viser at udslusningen overholder vilkårene om hyppig udslusning
 - Dokumentation for håndtering af affald
 - Forbrug af vand og el
49. Miljøledelse – for IE-virksomheder, som indeholder; miljøpolitik ud fra de aktuelle miljøforhold på ejendommen, fastsatte miljømål og en handlingsplan.

1.2.13 Vilkår til forebyggelse af uheld

49. Landbruget skal indrettes og drives således, at spild og andet utilsigtet udslip af forurenende stoffer forhindres og forebygges.
50. Pumpning af gylle til gyllevogn skal ske under opsyn. Pumpeanlægget til og fra gyllebeholderen skal være udformet, så pumpen ikke kan aktiveres ved et tilfælde, evt. ved brug af nøgle.
51. Der skal foreligge en beredskabsplan på ejendomme, med relevante kort og telefonnumre, som er synlige for alle med ærinder på ejendommen.
52. Ved uheld der afstedkommer risiko for forurening af miljøet, skal beredskabet straks orienteres via tlf. 112.

1.2.14 Vilkår ved ophør

53. Ved ophør af driften på ejendommen skal stalde m.v. rengøres og alle oplag af husdyrgødning, foder, affald og lignende bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

1.3 Offentliggørelser

Den 14. marts 2018 har Skanderborg Kommune offentliggjort på kommunens hjemmeside, at vi har modtaget en fornyet ansøgning. Der var frist til 4. april 2018 til at komme med bemærkninger og bede om at få udkast til godkendelse til kommentering.

Første udkast til afgørelsen blev den 22. marts 2018 sendt i høring hos ansøger og konsulent.

Naboer inden for konsekvenszonen på ca. 1350 m og sagsparter fik ved brev af 1. juni 2018 udkastet tilsendt, og blev orienteret om at de havde mulighed inden for 30 dage at indsende eventuelle kommentarer til Skanderborg Kommune indtil den 2. juli 2018.

Relevante bemærkninger, som er indkommet i forbindelse med høringen, er inddraget i sagsbehandlingen og *indarbejdet i dette udkast i det omfang det har været relevant. Ændringer i forhold til det oprindelige udkast er skrevet ind med kursiv.*

Et justeret udkast har været sendt ud i en supplerende nabohearing, fra 4. juli til 6. august 2018, hvor naboer har haft mulighed for at komme med supplerende bemærkninger, ud over de allerede indsendte. Da der er tale om en supplerende høring, uden ændringer i det ansøgte projekt, har kommunen vurderet at supplerende høringsperiode på 33 dage henover sommerferie-perioden er acceptabelt.

Afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrproduktionen på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg, er truffet den 31. august 2018 og offentliggøres på Skanderborg Kommunes hjemmeside [www.skanderborg.dk/bliv hørt](http://www.skanderborg.dk/bliv_hørt), den 4. september 2018

1.4 Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Husdyr godkendelsesloven* klages over kommunens afgørelse. Klagefristen udløber fire uger efter offentliggørelsen - det vil sige 2. oktober 2018.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af Nævnenes Hus; naevneneshus.dk. Klageportalen findes også på borger.dk og virk.dk. Du logger på borger.dk eller virk.dk, typisk med NEM-ID. Klagen sendes via Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan bestemme, at klagen har opsættende virkning. Udnyttelse af afgørelsen i klageperioden, og mens en eventuel klage behandles, sker på eget ansvar.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- 1) Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- 2) Klageren får helt eller delvist medhold i klagen
- 3) Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi, klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis klager har indledt forhandlinger med ansøger og/eller kommunen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret – for eksempel hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Ifølge § 90 i *Husdyrgodkendelsesloven* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden seks måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Følgende kan klage:

Ansøger, miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Husdyrgodkendelsesloven*.

Afgørelsen eller orientering med henvisning til afgørelsen er sendt til:

Ansøger

Konsulent

Borgere, som har henvendt sig i høringsfaserne

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V – e-mail: ae@ae.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dnSkanderborg-sa-ger@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund,

- Hovedkontor – e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- Den centrale miljøafdeling, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle – e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk
- Miljøkoordinator Leif H. Poulsen, Rosenhøj 16, 8670 Låsby - e-mail: lp@sportsfiskerforbundet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – e-mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling – e-mail: Skanderborg@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark v./ Formand Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K – e-mail: fbr@fbr.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Nord, Langelandvej 8, 8940 Randers SV – e-mail: sen-ord@sst.dk

1.5 Lovgivningsmæssig baggrund

Når et husdyrbrug af den aktuelle type ønskes etableret, udvidet eller ændret til et staldareal med mere end 100 m², skal anlægget vurderes i henhold til § 16a i *Husdyrgodkendelsesloven*. Denne miljøgodkendelse er således udarbejdet efter *Husdyrgodkendelsesloven*, hvori EU's VVM-direktiv³ og IE-direktiv⁴ er indarbejdet.

³ Rådets direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet).

⁴ IE-direktivet (Industrial Emissions Directive) samler syv eksisterende direktiver om industriemissioner i ét direktiv.

Husdyrbruget er et IE-brug, og dermed omfattet af særlige regler.

I miljøgodkendelsen er der redegjort for konsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IE-direktivet.

1.6 Resume af godkendelse

Beskrivelse af det ansøgte projekt

Der er ansøgt om at bygge en nye slagtesvinestald nord for de eksisterende stalde og forlænge den eksisterende smågrisestald mod øst.

Ved at søge via husdyrgodkendelsesloven gældende fra 1. august 2017 godkendes et produktionsareal, som herefter kan udnyttes inden for dyrevelfærdsreglerne.

Forurening og gener fra husdyranlægget

For at leve op til lovens krav til lugtspredning og ammoniakemission, fastholdes og etableres en række tiltag:

Biologisk luftrensning på slagtesvinestaldene fra 2001 og fra 2011

Gyllekøling i smågrisestaldene (eksisterende stald og tilbygning) og slagtesvinestald fra 2001

Hypig udslusning af gylle i slagtesvinestalden fra 2011

Fast overdækning på de to største gyllebeholdere

For at begrænse støvgener fra tilkørselsvejen fra Østermarksvej til anlægget, er der stillet vilkår om at vejen enten skal asfalteres eller der skal plantes læhegn langs vejen. Hvis vejen bevares som grusvej, er der vilkår om at støv begrænses i tørre perioder, fx ved vanding.

Landskabelige- og kulturhistoriske værdier

Området ligger uden for udpegninger i kommuneplanen, som har til formål at beskytte landskaber og kulturhistoriske områder. Da anlægget samlet set bliver stort i forhold til de andre gårde i nærheden, er der stillet vilkår om, at der skal plante slørende beplantning omkring hele ejendommen. Dels syd og syd-øst for anlægget, i skel nordvest for ejendommen og slørende enkelt træer nord for siloerne.

Afgørelse

Skanderborg kommune vurderer på den baggrund, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne fra anlægget begrænses til det niveau, som er defineret i husdyrgodkendelsesloven som acceptabel, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug samt de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes.

1.7 Alternative løsninger og ophør

Godkendelsen søges, da der er ønske om udvidelse af dyreholdet for at skabe harmoni i bedriften.

Udvidelse på Østermarksvej 11 betyder, at eksisterende faciliteter (teknikrum, foderanlæg, siloer mv) ikke skal etableres igen. Derudover vil en stor produktion samlet set give mindre miljøaftryk end tre mindre enheder. Det sker dels da ammoniakreduktionskravet øges med stigende produktion, men også fordi det

er muligt at reducere spild ved en produktion på grund af eks. udløbsdato på råvarer og medicin. Derudover stiger behov for mandskab med produktionsstørrelsen, hvilket giver større mulighed for fast personale på den enkelte ejendom og dermed også kontinuitet i driften.

1.7.1 Alternative placeringer

Som alternativ, er der regnet på muligheder for udvide produktionen på Vroldvej 129 B i forbindelse med den eksisterende produktion her. Det er dog kun muligt at søge en lille udvidelse (400 stipladser til slagtegrise), da geneafstanden til byzone ved Skanderborg lige øst for motorvejen ellers overskrides.

Alternative placeringer af anlægget inden for Østermarksvej 11 vil betyde, at stald 4 skal flyttes længere mod nord. Denne flytning vil betyde at en del af de lugtreducerende tiltag kunne fjernes, men det vil ødelægge logistikken inden for ejendommens produkt og dermed være en ulempe i hverdagen. Alternativt kunne stald 4 drejes 90 grader, men det vil gøre ejendommen væsentligt mere dominerende i landskabet.

1.7.2 O-Løsning

Det er en uændret produktion på denne adresse, som afføder behov for udvidelse andetsteds.

1.7.3 Foranstaltninger ved produktionsophør

I forbindelse med ophør vil der blive truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at overlevere anlægget i forsvarlig miljømæssig tilstand.

Der vil blive tilkaldt en slamsuger for at tømme gyllebeholderen samt gyllekummerne. Derudover vil der blive gennemført en rengøring af anlægget, således at der ikke forekommer forurening herfra. Spildevandet vil blive kørt ud på dyrkede arealer i henhold til lovgivningen. Udtjent inventar og andet metal vil blive leveret til produkthandleren og elektronisk udstyr vil blive leveret til genbrug. Andet affald vil blive afhændet efter miljølovens forskrifter.

Bygningsmassen vil helt eller delvis blive fjernet. Det sker i henhold til lovgivningen. I hvor stor en grad, at bygningerne fjernes, afhænger af deres tilstand og mulighed for anden udnyttelse. Gylletankene vil blive fjernet, når de ikke længere er brugbare for denne eller anden bedrift.

2. Miljøvurdering

2.1 Produktionsareal og husdyrhold

Det samlede ansøgte produktionsareal på Østermarksvej 11, er 6.840 m², fordelt på forskellige dyretyper og stalde (se tabel 2-1).

Da dyretypen og gulvudformning har betydningen for husdyrbrugets miljøbelastning, stiller Skanderborg Kommune vilkår om, at det angivne produktionsareal, dyretyper og gulvtyper skal overholdes.

Staldanlæggene kan med denne miljøgodkendelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne. Dyrevelfærdsreglerne sætter grænser for, hvor mange dyr der må være i stalden ad gangen. Hvor effektiv produktionen i stalden er, bliver afgørende for hvor mange dyr, der kan produceres pr. år. I tabel 2-1 er beregnet omtrent, hvor stor husdyrproduktionen kan være inden for dyrevelfærdsreglerne.

Tabel 2-1 Oversigt over stalde, dyretyper og produktionsareal i ansøgt drift.

Dyrevelfærdsregler: Smågrise; 0,3 m²/gris og slagtesvin 0,65 m²/gris.

Normalt for antal hold: 5,84 hold smågrise pr. år inkl. syge stier. og 3,71 hold slagtesvin/år inkl. sygestier.

Staldnavn	Staldstørrelse	Dyre- og staldkategori	Produktionsareal	Ca. antal stipladser pr. år ifølge dyrevelfærdsreglerne. /deraf beregnet ca. antal producerede dyr/år
ANSØGT DRIFT				
Smågrise				
1, Klimastald, 2011	1.869	Smågrise, toklimastald, delvis spaltegulv Gyllekøling	1.311	4.370/25.550
1a, Klimastald, ny	1.197	Smågrise, toklimastald, delvis spaltegulv Gyllekøling	850	2.833/16.500
I alt, smågrise	3.066		2.161	7.203/42.100 (indtil 31 kg)
Flexgruppe/slagtesvin				
2, Slagtesvin	1.174	Flexgruppe, fulldrænet Hyppig udslusning Biologisk luftrensning, 100 % af luften	807	1.242/4.600
3, Slagtesvin, 2011	2.652	Flexgruppe, delvis fast gulv (25-49 %) Gyllekøling Biologisk luftrensning, de første 20 % af luften	1.774	2.729/10.125
4, Slagtesvin, ny	2.952	Flexgruppe, delvis fast gulv (25-49 %)	2.098	3.227/11.975
I alt, slagtesvin	7.032,4		4.678,85	7.198/26.700, (fra 31 kg)

2.2 Beliggenhed

Husdyranlægget ligger samlet på adressen Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg.

Figur 2-1 Oversigt over produktionsanlæg på Østermarksvej 11

Den vestlige ende af 3 slagtesvinestald bruges til foderopbevaring. De vestligste stalde, Gl. klimastald, nedlægges i forbindelse med udvidelsen. *For at gøre de gamle stalde uanvendelige til produktion er der stillet vilkår om at foderanlæg som minimum fjernes fra bygningerne.*

2.2.1 Faste afstandskrav

I husdyrgodkendelsesloven er en række faste afstandskrav om nye stalde, gødningsopbevaringsanlæg mv.

Tabel 2-2 Generelle afstandskrav jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen §§5 og 6 samt faktiske afstande fra den nye del af anlægget

	Generelle afstandskrav, m	Aktuel afstand, m
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	200 m
Almene vandforsyningsanlæg	50	1,5 km
Vandløb (herunder dræn) og søer	15	130 m til vandløb. Dræn fra ejendommen til vandløbet
Offentlig vej og privat fællesvej	15	350 m (Østermarksvej)
Levnedsmiddelvirksomhed	25	Mere end 1000 m
Beboelse på samme ejendom	15	60 m
Naboskel	30	130 m (mod nord)

	Generelle afstands- krav, m	Aktuel afstand, m
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50	3,5 km (Firgårde)
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50	1,1 km (Bjedstrup)
Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt,	50	331 (vægtet gennemsnits afstand)

Skanderborg kommune vurderer, at alle faste afstandskrav i *Husdyrgødningsbekendtgørelsen §§5 og 6*, som svarer til Husdyrgodkendelseslovens §§ 6 og 8, er overholdt.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning skal faste afstande måles fra nærmeste punkt på anlægget, som er genstand for udvidelsen (dvs. den stald, opbevaringslager og/eller ensilage- opbevaringsanlæg som udvidelsen/etableringen/ændringen skal gennemføres i), til det nærmeste punkt i det omhandlede område. Fra den projekterede stald er der ca. 260 m fra nærmeste staldhjørne til nærmeste hjørne på Østermarksvej 7.

2.2.2 Landskab

Husdyrbrugets beliggenhed skal vurderes i forhold til forskellige udpegninger og beskyttelseshensyn i kommuneplanen, fredninger, naturbeskyttelsesloven m.v. Det vil sige relevante bygge- og beskyttelseslinjer, fredede fortidsminder, beskyttede sten- og jorddiger, fredede områder samt landskabelige og kulturhistoriske værdier.

Faktaboks

Bevaringsværdige landskaber

Landskaberne i Skanderborg Kommune er meget varierende med forskellige landskabelige værdier. Fra det kuperede dallandskab øst for den jyske højderyg til det flade slettelandskab med hede og plantager vest for højderyggen. De bevaringsværdige landskaber i kommunen er udpeget i kommuneplanen ud fra forskellige grundlag, hvorfor de forskellige tiltag, for at beskytte dem, ikke er ens.

I Kommuneplan'16 for Skanderborg Kommune er der udpeget bevaringsværdige landskaber, hvor der er tale om både "værdifulde landskaber" og "uforstyrrede landskaber", som i nogle områder er sammenfaldende.

I kommuneplanen er der foretaget en afvejning af landskabsinteresserne i hele kommunen. Det betyder, at det er de vigtigste landskabelige bevaringsværdier i kommunen, der skal bevares og beskyttes. Det vil sige de landskaber, der i kraft af dramatik, mangfoldighed eller monoton besidder en særlig fortællerværdi, æstetisk værdi eller rekreativ værdi.

De ”*værdifulde landskaber*” er landskaber, som rummer en stor fortælleverdi, f.eks. ådalene i de store åsystemer med deres søer og dalstrøg, bakkeøerne på smeltevandssletterne samt hederne og plantagerne. I de værdifulde landskaber kan man ofte aflæse hvordan landskabet er skabt, f.eks. er Søhøjlandet mod øst stærkt præget af den sidste istid, isens bevægelser og isens afsmeltning.

De ”uforstyrrede landskaber” er landskaber, som generelt er almindelige, sammenhængende landskabsområder i det åbne land og er præget af landbrug og skovbrug, mindre landsbyer, bebyggelser og småveje m.m., spredt i landskabet. At landskabet er uforstyrret betyder, at landskabet som udgangspunkt, ikke er visuelt og støjmæssigt påvirket af større tekniske anlæg som f.eks. større el-ledningsnet, veje, store produktionsanlæg, vindmøller, master, større virksomheder og større by- og sommerhusområder.

Geologiske værdier

I Kommuneplan’16 for Skanderborg Kommune er der også udpeget ”*geologiske bevaringsværdier*”.

Geologiske værdier omfatter lag i jorden eller sammenhængende landskabsformer, også kaldet profiler. De har betydning for forskning, undervisning og fortællingen om landskabets tilblivelse. Det er derfor vigtigt, at der er adgang til de geologiske værdier, og at de ikke bliver sløret af beplantning, byggeri og andre former for anlæg.

De fleste geologiske værdier indeholder betydelige fortællinger om en egn natur og kultur. Skanderborg Kommune rummer fortællingen om isens betydning for landskabets dannelse. ”Det midtjyske Søhøjland” mellem seneste istids hovedopholdslinje og den Østjyske Israndslinje.

Det ønskede byggeri på Østermarksvej 11 vil komme til at ligge i umiddelbar tilknytning til de eksisterende bygninger, og vil have en udformning og udseende, som svarer til de eksisterende bygninger. Den nye slagtesvinestald opføres nord for de eksisterende stalde og parallelt med disse. Klimastalden tilbygges i den østlige ende som en forlængelse af den eksisterende staldbygning. Det er forudsat, at byggeriet bliver placeret i samme niveau som de øvrige stalde.

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for naturbeskyttelseslovens bygge- og beskyttelseslinjer, og områdeudpegninger i Kommuneplanen, som har til formål at beskytte landskabet i bred forstand.

Ved etablering af endnu en driftsbygning mod nord samt forlængelse af en af de eksisterende driftsbygninger, så vil oplevelsen af bygningsmassen fremstå markant i landskabet, da det samlede byggeri breder sig over et forholdsvis stort areal.

Da bebyggelsen er særligt markant mod nord, vil det markante indtryk blive sløret, hvis der plantes to levende hegn af hjemmehørende arter i skellet mod nord/nordvest, se figur 2.4. De tre siloer mod nord kan sløres med enkeltstående hjemmehørende, høje træer, som danner krone. Eksempler på disse trætyper kan være kastanjetræer, egetræer, ahorntræer.

De levende hegn vil sammen med de enkeltstående høje træer, bryde oplevelsen af gårdens lange bygningskroppe og høje siloer fra det omgivne landskab, set fra nordlige retninger.

Der er ikke stillet vilkår til beplantning langs alle facader, da en tæt læbeplantning rundt om et anlæg vil fremstå som en ny mur i landskabet. Mindre læbeplantninger med delvis indkig til facader giver et mere alsidigt landskabsindtryk.

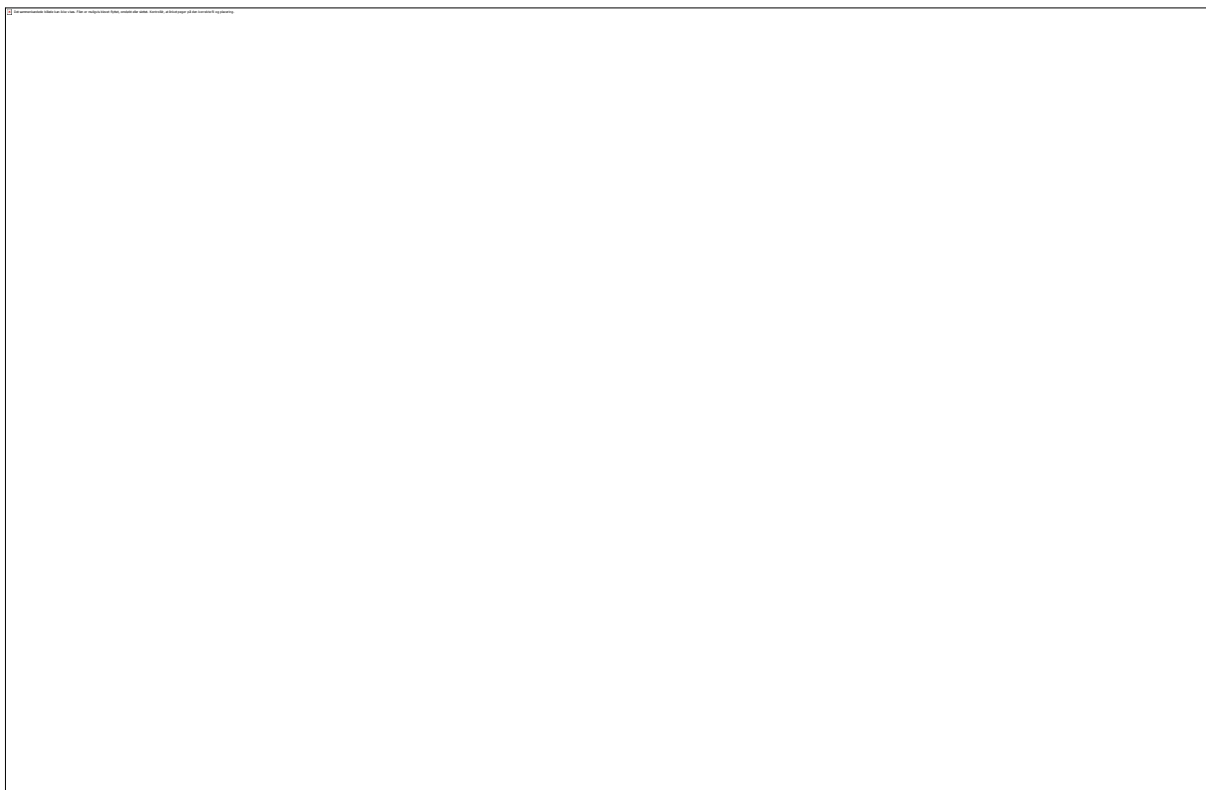
Figur 2-2 Billedet viser gården set fra Hemstokvej

Mod syd/sydøst er gårdanlægget med de lange lyse bygninger også markant i landskabet. En løsning på at bryde med det fremtrædende byggeri fra sydsiden, kan være at plante et læhegn af hjemmehørende arter. Syd og øst for gyllebeholderne og staldanlæggene. Læhegnet kan plantes på tværs af marken eller kan der plantes mindre læhegn af hjemmehørende arter helt op ad de lange lyse bygningsgavle mod øst, samt læhegn syd for den nye gylletank og langs den facade der forlænges.

Figur 2-3 Billedet viser gården set fra Østermarksvej

Skanderborg Kommune vurderer på den baggrund, at ansøger har taget de nødvendige hensyn til den landskabelige værdi ved at etablere de planlagte nye stalde på en sådan måde, at de kommer til at indgå som en del af helheden og det samlede anlæg afskærmes af beplantning, jf. figur 2-4.

Figur 2-4 Oversigt over slørende beplantning. 1-læhegn langs markskel 2-Enkeltstående træer, som danner krone 3- Læhegn langs bygninger og gyllebeholdere

2.2.3 Kulturhistorie

Faktaboks

Landskabet i Skanderborg Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype.

Udpegningen betyder ikke, at der ikke kan ske udvikling inden for eller umiddelbart uden for de udpegede værdier. Det skal dog sikres, at udviklingen sker med viden om, og under hensyntagen til de kulturhistoriske værdier så det undgås, at de kulturhistoriske elementer og spor går tabt og bliver forringet.

Kommuneplanens udpegning fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Skanderborg Kommune udpeget ”bevaringsværdigt kulturmiljø”.

Der er ikke registreret fortidsminder og/eller diger på det areal, som byggeriet af de nye stalde er planlagt på, og de pågældende arealer ligger mere end 100 meter fra registrerede fortidsminder.

Der findes flere beskyttede sten- og jorddiger i nærheden, som er beskyttet efter § 29 a i Museumsloven men de ligger uden for det område, der bliver bebygget. *Læbeplantningen i område 1 er placeret lige nord for en vejledende dige udpegning.* Der må ikke foretages ændring af tilstanden af diger, medmindre kommunen har meddelt dispensation hertil.

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil være i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser i området.

2.3 Opbevaringskapacitet

Opbevaringskapaciteten på ejendommen omfatter fem gyllebeholdere, se tabel 2-3 og figur 2-1. Volumen på gyllebeholderne er tilsammen 15.300 m³.

Der anvendes naturligt flydelag på de tre ældste og mindste beholdere, mens der er fast overdækning på beholderen fra 2012 og på den nye, som bygges i forbindelse med udvidelsen. Der stilles vilkår om den faste overdækning på de to tanke, da de er placeret indenfor 300 meter til nabobeboelse og overdækningen indgår som forudsætning i beregningerne af ammoniakfordampning.

De tre ældste og mindste gylletanke er ligeledes placeret indenfor 300 meter til nabobeboelse. Der er ikke vilkår til fast overdækning på de gylletanke, da de er opført inden den 1. januar 2007, hvor fast

overdækning på fremtidige gylletanke til grise- og minkgødning indenfor 300 meter af nabobeboelse blev et lovkrav.

For slagtesvin regnes med 0,54 m³ gylle/produceret dyr og for smågrise 0,132 m³ gylle/produceret dyr. Vaskevand og vandspild indgår i normtallene for de enkelte dyretyper.

Beregningsmæssigt vil der på denne baggrund blive produceret ca. 20.000 tons husdyrgødning, når staldene udnyttes *i henhold til norm*. For at opnå 9 måneder opbevaringskapacitet, som fremgår af husdyrgødningsbekendtgørelsen, skal der være en kapacitet på ca. 15.000 m³. Ved maksimal udnyttelse af staldene er der dermed 9,8 mdr. opbevaringskapacitet, når der bygges en ny gyllebeholder, som projekteret.

Tabel 2-3 Oversigt over opbevaringsanlæg

BEHOLDER	Beholder nr.	Kapacitet (m³)	Byggeår	Sidste kontrol, år	Fast Overdækning
Gyllebeholder	1	3.200	2001	2011	Nej
Gyllebeholder	2	1.050	1982	2011	Nej
Gyllebeholder	3	1.050	1995	2016	Nej
Gyllebeholder	4	5.000	2012	-	Ja
Gyllebeholder	5	5.000	ny	-	Ja
<i>I alt</i>		15.300			

Ifølge *Husdyrgødningsbekendtgørelsen* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst ni måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler. For at sikre, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, stiller vi vilkår om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet.

2.4 Affald

Opbevaring og bortskaffelse af affald skal følge det gældende regulativ for Skanderborg Kommune. Det kan til enhver tid ses på www.renosyd.dk. Der er i regulativet bl.a. krav til opbevaring af farligt affald som f.eks. spildolie: Affaldet skal opbevares i godkendt emballage på en plads med tæt bund, der kan opsamle indholdet fra den største beholder, og pladsen skal være overdækket.

Forøgelsen af dyreholdet vil medføre en større mængde døde dyr på ejendommen. Døde dyr afhentes af Daka. Skanderborg Kommune vurderer, at opbevaring og bortskaffelse af døde dyr sker på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende generelle regler overholdes.

2.5 Potentielle nabogener

2.5.1 Lugt

Den primære kilde til lugt fra husdyrbrugets anlæg er fra ventilation af staldene. Afhængigt af vejrforholdene kan der forekomme lugtgener fra staldene. Der kan desuden forekomme lugtgener, når gyllen i gyllebeholderne omrøres i forbindelse med udbringningen - dette sker primært om foråret og sensommer.

Faktaboks

I *Husdyr godkendelsesbekendtgørelsen* (bilag 3, pkt. B), er der fastsat lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig uden landbrugspligt på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E^5 pr. m^3 luft.

Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype. Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede gennemsnits afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E pr. m^3 luft ikke overskrides i mere end en procent af tiden.

Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere en ammoniakemission på mere end 750 kg N/år. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

Lugtgene-reducerende tiltag

Miljøstyrelsen har godkendt en række forskellige tiltag i *Teknologilisten*, som begrænser lugtemission fra staldene. Det er fastlagt af Miljøstyrelsen, hvilke effekter der kan indregnes i ansøgningen.

I denne ansøgning er følgende tiltag med regnet i emissionsberegningen:

- Stald 1 og Stald 1a: Gyllekøling i drift hele året (12 % lugt reduktion), 22 kW køleydelse
- Stald 2: Hyppig udslusning af gylle (20 % lugtreduktion) og biologisk rensning af 100 % af ventilationsluften (74 % lugt reduktion af den tilbage værende lugt). Samlet en lugtreduktion på 79,2 %
- Stald 3: Gyllekøling hele året (7 % lugtreduktion), 11 kW køleydelse og biologisk rensning af de første 20 % af ventilationsluften (20 % af 74 %=) 14,8 % lugtreduktion, af den resterende lugt. Samlet en lugtreduktion på 20,76 %
- Der sættes *miljøenheder*; 'milkryds'; i alle ventilationsafkast. Dette bevirker at hastigheden i afkastene øges, og spredningen dermed bliver større. Det indregnes i OML-beregningen ved at ændre på diameteren på afkastene. *Denne metode fremgår ikke af teknologilisten, men er på baggrund af forskning anerkendt i klagenævnets afgørelse NMK132-00872.*
- Ventilationsafkast på den nye slagtesvinestald bliver større end de eksisterende stalde

⁵ OU_E = Lugt-enheder (Odour Units) bestemt efter den europæiske standard for lugtanalyse, hvor 1 OU_E er grænsen for, hvornår den pågældende lugt kan erkendes.

- Ventilationsafkast på den nye slagtesvinestald og den nye smågrise stald placeres højere end på de eksisterende stalde

Alle disse tiltag er stillet som vilkår for godkendelsen.

Tabel 2-4 Beregnede lugtgene afstande i husdyrgodkendelse.dk

Områdetype	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, m	Lugtgeneafstand, korrigeret*	Faktisk afstand fra staldanlægget, m
Byzone, 5 OU	1207,1	-	Ca. 3,5 km
Samlet bebyggelse, 7 OU	936,3	-	Ca. 1,1 km
Enkeltbolig ⁶ , 15 OU	491,1	392,9	331 m

Beregningerne i ansøgningsystemet, www.husdyrgodkendelse.dk, er en overslagsberegning, som kan præciseres ved en OML-beregning. Det har ansøger valgt at gøre i dette tilfælde.

OML-beregning

En OML-beregning er en beregning af lugtspredning, som er mere præcis end den der foretages i ansøgningsystemet. Blandt andet indgår en række konkrete forhold om ventilationsafkastenes størrelse og placering.

De parametre, som indgår i denne OML-beregning, er beskrevet i tabel 2-5.

Tabel 2-5 Oversigt over parametre i OML-beregningen

Parameter	Faktisk anvendt	Forklaring
Afkast højde over terræn	Stald 1 – 5,8/8,5 Stald 1a – 8,5 Stald 2 – 7,0/7,5/8,0/8,5 Stald 3 – 7,0/5,8 Stald 4 – 8,5	Sidder i forskellig højde, fordi de sidder på forskellige steder på taget. På de nye stalde sættes afkastene tættere på tagryggen, og dermed højere oppe end på de eksisterende stalde
Temperatur på afkastluft	20 /24 °C	20 i slagtesvinestald, 24 i smågrise stald
Mængde luft, m ³ /sek	Stald 1 – 2,81 Stald 1a – 3,32 Stald 2 – 3,80 Stald 3 – 2,95/3,63 (en på1,76) Stald 4 – 4,85	Denne parameter er en mellemregning, som består af ventilationsbehovet i stalden og skorstens diameter. I slagtesvinestaldene regnes med max ventilationsbehov I smågrisestalden er behovet reduceret (=mindre fortynding), fordi der ikke er behov

⁶ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter *Landbrugslovens* regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

		for max ydelse mens grisene er små.
Yder /indre diamenter	0,65/0,55 m i eksisterende afkast 0,8/0,68 m på den nye slagtesvinestald	Størrelsen på ventilationsafkastene, indre/ydre mål. Effekten af miljøkryds er indregnet her.
Generel bygningshøjde	7,8 m	Staldenes højde
Ruhed på areal	0,1	Området mellem staldanlæggets nærmeste nabo vurderes at bestå af landbrugsland
Emission af stof	Beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk	Den samlede emission fra hver stald, beregnet i www.husdyrgodkendelsen.dk , er fordelt på afkastene på hver stald.
Terrænhældning	0	Der er ikke regnet med effekt af terrænet, <i>da der ikke er terræændring mellem anlæg og recipient</i>
Receptor højde	1,5 m	Dette er den højde som mennesker forventes at befinde sig i.
Overflade	Type 2	Standard, som kun bruges i forbindelse med depositionsberegninger. Den har derfor ingen indflydelse på denne beregning.
Meteorologiske data	10 års vejrdata	AALBORG

Der anvendes vejrdata fra Aalborg, som er væsentlig bedre, end hvad der tidligere er brugt. Resultatet af OML-beregningen bliver tilsvarende mere præcise end tidligere. Miljøstyrelsens oplyser, at der på den baggrund kan anvendes en 'skarp tolkning', når der anvendes vejrdata fra Aalborg. Det betyder, at de beregnede lugtgene-kriteriet kan anvendes, som de er beregnet i modellen, i modsætning til en 'konservativ tolkning', som anvender den længste geneafstand fra kilden hele vejen rundt.

Resultat af denne OML-beregning viser, at alle lugtgenekriterier er overholdt.

Naboer i det åbne land (maks. 15 OU, gælder kun for ejendommen uden landbrugspligt)

- Østermarksvej 7 14-15 OU
- Østermarksvej 9 11-12 OU
- Overmarksvej 11 (*matrikel noteret med landbrugspligt*) 14-15 OU
- Overmarksvej 13 (*matrikel noteret med landbrugspligt*) 12-13 OU
- Hemstokvej 18 9-10 OU

Samlet bebyggelse (maks. krav 7 OU)

- Bjedstrup 4 OU
- Svejstrup 4 OU

Skanderborg Kommune vurderer, at når alle forudsætninger i beregningerne overholdes, vil alle lugtgenekriterier blive overholdt. Alle forudsætninger for beregningerne og lugtreducerende tiltag stilles om vilkår for denne godkendelse.

2.5.2 Skadedyr

Fluelarver bekæmpes med rovfluer i gyllekummerne.

I takt med, at dyreholdet forøges, vil der være risiko for en større mængde skadedyr på ejendommen. Da det drejer sig om lukkede stalde, samt foderet opbevares i lukkede fodersiloer, vurderer Skanderborg kommune, at der efter projektets gennemførelse ikke vil ske en væsentlig opformering af fluer og andre skadedyr på husdyrbruget.

Der er stillet vilkår til, at der på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer Århus Universitet, Agroøkologi har fastsat.

2.5.3 Støv

Der vil forekomme støv fra staldventilationen og fra brug af foderblander, men vi vurderer, at det ikke vil give anledning til væsentlige gener for naboerne, da foderblanding foregår i en lukket hal.

I de to stalde med et biologisk luftrensings anlæg, er en sideeffekt at støv også opfanges i filtrene.

Derudover kan der opstå støvgener, når der kører tunge køretøjer på tilkørselsvejen, hvilket vil ske ofte ved så stor en produktion. Skanderborg Kommune vurderer, at risikoen vil være størst i høstperioden, hvor der kommer særlig meget trafik på vejen ned til ejendommen og hvor det ofte er tørt, så færdsel på grusvejen støver mere.

Skanderborg Kommune vurderer, at støv fra foderblander og stalde ikke vil være til væsentlig gene for naboerne. I forhold til færdsel på grusvejen, er der stillet vilkår om, at hvis det har været tørt i længere periode, særligt i høsttiden, skal vejen vandes de dage kornet køres ind.

Hvis grusvejen bevares skal der desuden plantes et to-rækket læhegn langs vejen. Alternativt kan vejen asfalteres.

2.5.4 Støj

Støjkilderne vil hovedsageligt være ventilationsanlæggene og foderanlægget inklusive transportsnegle for kornet, mølle og blandingsanlæg. Det vurderes, at husdyrbruget skal overholde støjgrænserne for ”Type 3. Blandet bolig og erhverv” i støjvejledningen nr. 5 / 1984. Disse støjgrænser er anbefalet af Miljøstyrelsen for landbrugsvirksomheder i det åbne land.

Der er opstillet et vilkår i forbindelse med støj, som kan komme i anvendelse, hvis der kommer klager over støj fra ejendommen.

2.5.5 Lys

Det er oplyst i ansøgningen, at der er udendørs belysning ved indgangen til stald 3, som tændes ved hjælp af en sensor. Derudover vil der være lys ved alle ind- og udleveringsramper, som aktives via en sensor, således der kun er tændt lys, når det er behov for belysning.

Lyset kan formentlig ikke ses fra de omkringliggende stuehuse, dels på grund af bygninger og beplantning på Østermarksvej 11 og dels på grund af bygninger på naboejendommene.

På denne baggrund vurderer vi, at belysning i forbindelse med produktionen, ikke vil være til gene for naboer.

2.5.6 Transporter til og fra ejendommen

Af ansøgningen fremgår, at der er 7-8 transporter pr. uge med dyr, foder og diverse. Disse transporter sker med lastbil på arbejdsdage hovedsageligt mellem 6-18.

Det nyeste estimat fra ansøger er:

Ca. 500 læs gylle hvor cirka halvdelen bliver kørt mod vest

Ca. 130 læs grise til slagteriet

Ca. 52 læs 7 kg's smågrise ind

Ca. 40 læs 30 kg's grise ud

Ca. 100 gange afhentning af døde dyr fra DAKA

Ca. 25 læs Soyaskrå

Ca. 20 læs mineraler og smågrise foder

Korn i høst

Ca. 225 læs

Halm i høst

Ca. 60 læs

Halm i vinter fra gård

Ca. 60 læs

Kun antallet af kørsler med gylle stiger væsentligt som følge af udvidelsen. De øvrige transporter optimeres, så antallet ikke vil ændres væsentligt.

Så vidt det er muligt vil både kørsler med gylle og korn foregå inden for normal arbejdstid, men arbejdet med udbringning af gylle og høst kan være påvirket af, at det skal foregå, når vejret tillader det.

Transporterne sker af den ca. 250 m lange *tilkørselsvej, som i dag er en* grusvej, fra ejendommen ud til Østermarksvej. Herfra videre ad offentlig vej.

Da det kan støve en del fra grusvejen i tørt vejr, er der stillet vilkår om, at i perioder med mange transporter i tørre perioder (formentlig primært ved høst), skal støvgener fra grusvejen begrænses mest muligt, f.eks. ved at vande vejen.

Derudover er der stillet vilkår om at vejen enten skal asfalteres eller der skal plantes et to-rækket læhegn langs grusvejen. Hvis vejen asfalteres bortfalder krav om læhegn og vanding.

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at transporterne til og fra husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt, når de til enhver tid gældende generelle regler og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes. Vi ser derfor ingen grund til at regulere transporterne på husdyrbrugets interne veje.

Færdsel på offentlig vej er omfattet af færdselsloven, hvor politiet er myndighed, og kan derfor ikke reguleres i denne miljøgodkendelse.

2.6 Jord, grundvand og overfladevand

Risiko for forurening af jord, grundvand og overfladevand er som udgangspunkt sikret via anden lovgivning.

2.6.1 Jord og grundvand

Anlægget er placeret inden for et område udpeget som følsomt drikkevandindvindingsområde.

Skanderborg kommune vurderer, at den en gældende bekendtgørelse om olietanke sikrer mod olieforurening af jord og grundvand.

Ligeledes vurderer Skanderborg Kommune, at når reglerne for opbevaring og anvendelse af sprøjtemidler overholdes og retningslinjer i kommunale indsatsplaner følges, sikres både jord, grundvand og overfladevand mod forurening. I dette tilfælde opbevares sprøjtemidler ikke på Østermarksvej 11.

Spildevand håndteres ligeledes efter gældende lovgivning, og vaskevand fra staldene ledes til gyllebeholder.

Der findes hverken møddingsplads eller vaskeplads til marksprøjter på Østermarksvej 11.

Samlet set vurderer Skanderborg Kommune, at risikoen for punktforureninger af jord og grundvand er minimal.

Risiko for forurening fra markerne indgår ikke længere i godkendelser af produktionsanlæg til husdyr, *men reguleres via national lovgivning.*

2.6.2 Overfladevand

Omtrent 120 m nord for den nye slagtesvinestald løber Langdal Bæk. Bækken er åben langs skellet, og løber i rør mod sydvest, for at blive åben igen langs Skanderborgvej.

På nuværende tidspunkt ledes tagvand og overfladevand via dræn til Langdal Bæk.

Figur 2-5 Afledning af tagvand og fra befæstede arealer

Udledning til dræn eller vandløb kræver en udledningstilladelse. Gennem denne tilladelse sikres, at overfladevandet håndteres uden at belaste de omkringliggende områder eller vandløbet.

Der skal være opnået tilladelse til udledning af regnvand fra tage og befæstede arealer, inden der gives byggetilladelse. Dette stilles som vilkår for godkendelsen.

2.7 Natur

Af tabel 2-6 fremgår størrelsen af den samlede ammoniakemission i nudrift og ansøgt drift fra stald og gødningsopbevaringslager, som den er beregnet i ansøgningssystemet (skema 201911).

Tabel 2-6 Beregnet ammoniak emission fra de ansøgte stald anlæg

Ammoniakemission	Kg kvælstof (N) pr. år
Ansøgt drift	7.316,2
Meremission i forhold til nu-drift	+2.2193,3
Meremission i forhold til driften for 8 år siden	-758,1

For at begrænse ammoniakfordampningen fra anlægget er eller bliver anvendt en række tiltag:

- Stald 1 og 1a Gyllekøling, 11,5 % N reduktion
- Stald 2 Biologisk rensning af 100 % af ventilationsluften og 88 % N reduktion.
- Stald 3 Gyllekøling, 6,7 % reduktion af N + biologisk luftrensning af 20 % af ventilationsluften, hvoraf 64 % af den tilbageværende N fjernes. Samlet effekt er 66,41 %
- Fast overdækning på de to gyllebeholdere på 5.000 m³ med 50 % N reduktion.

Faktaboks

Hovedparten af ammoniakdepositionen (kvælstofnedfald) fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition, som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for oprettholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

I henhold til § 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* er etablering, udvidelse og ændring af anlæg på husdyrbrug, der er eller derved bliver større end 15 dyreenheder, ikke tilladt, hvis stald eller gødningsopbevaringsanlæg ligger i en afstand på mindre end ti meter til, eller helt eller delvis inden for, nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder) eller nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **uden for** internationale beskyttelsesområder.

Jævnfør *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens* bilag 3, inddeles naturtyperne, omfattet af *Husdyrgodkendelseslovens* § 7, i tre kategorier:

Kategori 1-natur. Ammoniakfølsomme naturområder beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt af Naturstyrelsen.

Kategori 2-natur. Ammoniakfølsomme naturområder beliggende **uden for** internationale naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om naturtyperne: højmoser, lobeliesøer, heder større end ti ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens*⁷ § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens* § 3.

Kategori 3-natur. Ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1- og 2-natur: heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter *Naturbeskyttelseslovens* § 3, og ammoniakfølsomme skove, der er beliggende **uden for** de internationale naturbeskyttelsesområder.

Der er fastsat forskellige beskyttelseskrav i forhold til de forskellige naturtyper. Den tilladte maksimale **total**deposition fra et husdyrbrug til kategori 1-natur er afhængig af antallet af husdyrbrug i nærheden (Antallet af andre husdyrbrug i området er defineret efter nærmere regler om vurdering af kumulation). Hvis der ikke er andre husdyrbrug, må der fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, være en **total**deposition på 0,7 kg N pr. ha pr. år. Er der ét husdyrbrug ud over husdyrbruget, der søger, falder den tilladte **total**deposition til 0,4 kg N pr. ha pr. år, og endelig, hvis der er mere end ét husdyrbrug ud over husdyrbruget der søger, må **total**depositionen fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, maksimalt være 0,2 kg N pr. ha pr. år.

Den maksimale tilladte **total**deposition til kategori 2-natur er 1,0 kg N pr. ha pr. år, mens den maksimale tilladte **mer**deposition til kategori 3-natur som udgangspunkt er 1,0 kg N pr. ha pr. år.

Kommunen kan i konkrete tilfælde tillade en merdeposition til kategori 3-natur, der er større end 1,0 kg N pr. ha pr. år, men kan ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N pr. ha pr. år. Kommunen skal efter nærmere kriterier foretage en konkret vurdering af, om der er tale om særlige regionale eller lokale naturinteresser og af, om der skal stilles krav til den maksimale kvælstof-merdeposition.

⁷ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 af lov om naturbeskyttelse (med senere ændringer).

2.7.1 Natura 2000, kategori 1 natur

Faktaboks

EU har udpeget naturområder, som er særligt værdifulde, set i et europæisk perspektiv. Områderne kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

Såfremt marker er helt eller delvist beliggende inden for habitatafgrænsningerne skal ændringer i dyrknings- og gødningsintensiteten anmeldes til den kommune, hvori marken er beliggende.

Det skrappeste afskæringskriterie for totaldeposition er 0,2 kg N/ha/år, hvilket gælder for husdyrbrug, hvor der er mere end ét andet husdyrbrug, som påvirker samme naturområde. Når der ikke er andre husdyrbrug i nærheden, er afskæringskriteriet en totaldeposition på 0,7 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 1-natur er ammoniak følsomme naturområder inden for habitatområde 52; Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå, som ligger ca. 3 km vest for anlægget. De nærmeste kategori 1-naturområder er en "skovbevokset tørvemose" og en "elle-aske skov".

I ansøgningssystemet er totaldepositionen beregnet til 0 kg N/ha/år til nærmeste kategori 1 naturområde.

Da de nærmeste ammoniakfølsomme naturområde inden for Natura2000 området (kategori 1 natur) ikke påvirkes af emissioner direkte af det ansøgte anlæg *og der er væsentligt længere til de næste*, vurderes det, at ingen Natura2000 områder vil blive påvirket af projektet. En nærmere beskrivelse af det nærmeste område er derfor undladt.

2.7.2 Anden beskyttet natur, kategori 2 og 3 natur

Kategori 2 natur

Den nærmeste kategori 2-natur er et overdrev beliggende ca. 1,3 km fra anlægget. Hertil er beregnet en totaldeposition på 0,1 kg N/ha/år. På den baggrund vurderes overdrevet ikke at blive direkte påvirket af produktionen og beskrives derfor ikke yderligere.

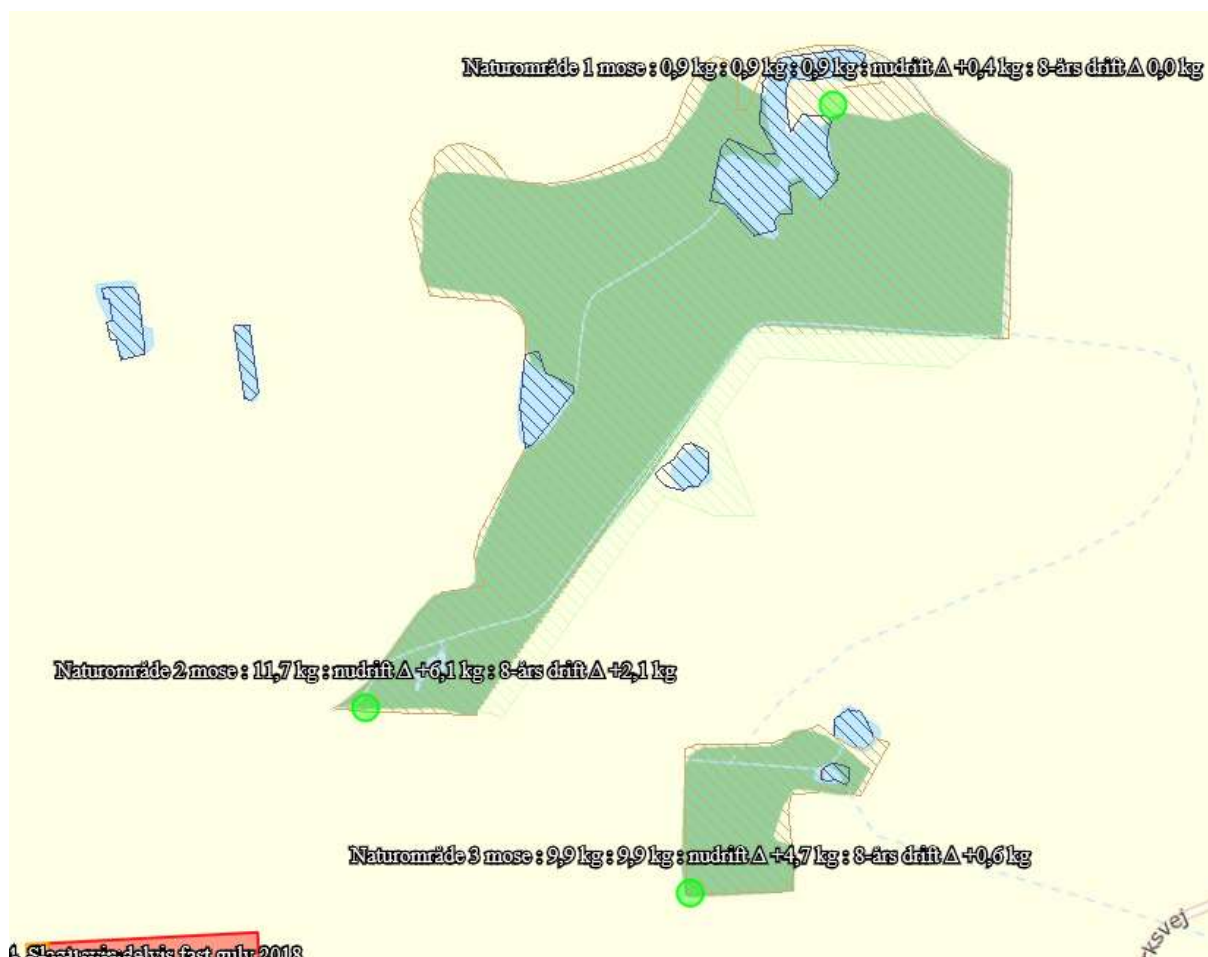
Kategori 3 natur

I følge Husdyrlovens § 26 stk. 2, skal miljøvurderingen foretages på baggrund af alle ændringer og udvidelser siden 1. januar 2007, dog højst over en 8-årig periode. Det betyder, at det ansøgte projekt skal vurderes, i forhold til den drift der har været på ejendommen siden 1. januar 2009, hvilket var 9.000 smågrise (7,2 – 30 kg), 5840 slagtesvin (30-102 kg) og 15 kvier (6-27 mdr.). Dette har kun relevans, ved de forhold, hvor man skal vurdere på merbelastningen fra anlægget til de omkringliggende kategori 3-naturområder.

Indenfor 1000 meter fra anlægget ligger der to § 3-beskyttede moser samt flere § 3-beskyttede vandhuller. Moserne ligger nordøst for anlægget med en afstand på henholdsvis 168 meter, 185 meter og 210 meter fra de nye staldanlæg, se figur 2-6.

Den lille mose, som ligger ca. 210 meter nordvest for den nye klimastald, er vokset til i pilekrat. Hovedkilden til næringsberigelse af mosen er ammoniakdeposition fra husdyrproduktionen samt næringsberiget overfladevand, der løber til mosen fra omkringliggende, dyrkede arealer. Tålegrænsen for mosen vurderes til at være 15-25 kg N/ha/år.

Baggrundsbelastningen for området er ifølge DCE⁸ på 14 kg N/ha/år. Ammoniakdepositionen totaldepositionen fra anlægget, som er beregnet til ca. 10 kg N/ha/år. Den samlede ammoniakdepositionen på naturområdet er beregnet til ca. 24 kg N/ha/år, når baggrundbelastningen for området og totaldepositionen lægges sammen. Den samlede ammoniakdeposition ligger dermed inden for naturområdets tålegrænse. Skanderborg kommune vurderer på den baggrund, at merdepositionen på ca. 4,7 kg N/ha/år ikke vil ændre naturområdets tilstand væsentligt i negativ retning.

Skanderborg Kommune har besøgt mosen nord for anlægget i forbindelse med ansøgningen om udvidelse i 2012/2013. Ved besøget blev registreret blåbær, blåtop og kragefod m.m. i den nordlige ende af mosen. De oplyste arter er typiske på næringsfattige naturtyper, og indikerer, at der har været

⁸ Videnskabelig rapport fra DCE nr. 73, 2013 "Atmosfærisk deposition 2012".

begrænset tilførsel af næringsstoffer til lokaliteten. Kommunen har ud fra besigtigelsen vurderet, at mosen i den nordlige ende har karakter svarende til Natura2000-naturtypen ”skovbevokset tørvemose”, mens den sydlige ende mere har karakter af en mose med pile/birke-krat.

Den nordlige del af mosen har Skanderborg Kommune vurderet som værende kvælstoffølsom. ”Skovbevokset tørvemose” har en tålegrænse på 10-20 kg N/ha/år. Med en baggrundsbelastning på 14 kg N/ha/år, og en totaldeposition på 0,9 kg N/ha/år, vil belastningen ligge i den høje ende af tålegrænsen.

Skanderborg Kommune vurderer derfor, at en forøgelse af ammoniak til naturområdet formodentlig vil have en påvirkning på naturområdet. Skanderborg Kommune fastsætter derfor en maks. merdeposition på 1 kg N/ha/år til den nordlige del af mosen, hvilket er den lovmæssige fastsatte grænse for en tilstandsændring.

Den sydligste del af kategori 3-mosen, som ligger tættest på anlægget, er vurderet til at have en tålegrænse på 15-25 kg N/ha/år. Der ledes husspildevand til mosen fra omkringliggende ejendomme, hvilket er med til at berige den sydlige del af mosen med næring. Totaldepositionen fra anlægget er beregnet til knap 12 kg N/ha/år. Sammen med baggrundsdepositionen på ca. 14 kg, bliver den samlede deposition lige omkring den øvre tålegrænse. Vi vurderer på den baggrund, at merdepositionen af ammoniak fra anlægget ikke vil medføre en tilstandsændring for naturområdet

Med de ammoniakreducerende tiltag som er medregnet i ansøgningsystemet, vil merdepositionen på den ammoniakfølsomme del af mosen blive på 0,9 kg N/ha/år. De tiltag, som er medregnet i ansøgningen, stilles derfor som vilkår for godkendelsen.

Den biologiske luftrensning har en reducerende effekt på både lugt og ammoniak. Vilkåret om biologisk luftrensning stilles for at begrænse emissioner af begge dele. Når vilkårene overholdes, vurderer Skanderborg Kommune, at naturen omkring Østermarksvej 11 ikke påvirkes væsentligt.

Tabel 2-7 Oversigt over beregnet deposition til § 3 natur i nærheden af Østermarksvej 11. Se beregningsskemaer på figur 2-3

	Mer-deposition fra sidste udvidelse til ansøgt, kg N/ha/år	Mer-deposition fra 2009 til ansøgt, kg N/ha/år	Totaldeposition, kg N/ha/år
Mose, nordlige ende med N-følsomme arter	0,4	0,0	0,9
Mose, sydlige uden N-følsomme arter	6,1	2,1	11,7
Mose, nordvest for ejendommen, uden N-følsomme arter	4,7	0,6	9,9

2.7.3 Skov

Der findes potentiel kvælstoffølsom skov godt 1 km nord for anlægget. Beregning af deposition til mosen, som ligger ca. 600 m nord for anlægget, viser en merdeposition på 0,9 kg N/ha/år. Depositionen på områder længere væk end mosen vil derfor blive mindre.

Hvis vi vurderer at en skov eller et naturområde kan påvirkes negativt ved en forøgelse af depositionen, kan vi stille skærpende vilkår, hvis mer-depositionen på over 1 kg N/ha/år.

I dette tilfælde vil mer-depositionen være mindre end 1 kg N/ha/år. Der er derfor ikke grundlag for at foretage en nærmere vurdering af skovområderne.

Faktaboks

En skov er defineret som et areal, der er større end ½ ha og mere end 20 m bred, som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer.

En skov er ammoniakfølsom, når:

- der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,
- skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller
- der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.

Årsagen til at gamle skove er ammoniakfølsomme er, at både løv- og nåleskov har en tålegrænse for kvælstofdeposition på 10-20 kg N/ha/ år. Det, som kan skades i skoven, er dels vækstforhold og plantearter via ændringer i jordbundskemien, dels andre følsomme organismer, og endelig i ekstreme tilfælde selve træernes bladvæv og andre planters væv.

Ændring af jordbundskemien har normalt kun uvæsentlig betydning i skov plantet på tidligere landbrugsjord, idet den tidligere kalkning, pløjning og gødskning under landbrugsdyrkningen modvirker ændringerne. I gamle skovområder, som ikke er etableret på tidligere landbrugsjord i de sidste par hundrede år, er jordbunden derimod følsom.

Skov opstået ved tilgroning af naturarealer for mindre end ca. 200 år siden indtager en mellemstilling. Ved en vurdering af ammoniakfølsomhed har det derfor betydning, om skoven har en jordbund, som har båret skov i kort eller lang tid. Jo længere tid, des mere følsom. Hvis jordbunden har været dyrket som landbrugsjord, inden skoven blev etableret og inden for de sidste par hundrede år, er jordbunden mindre følsom.

For at kunne afklare om en skov er ammoniakfølsom, indhentes yderligere oplysninger. Jf. den ovenfor nævnte definition på ammoniakfølsom skov er det således nødvendigt at indhente oplysninger om, hvorvidt der har været skov på arealet i lang tid (mere end 200 år), eller at indhente oplysninger om, hvorvidt der er naturskovsindikerende eller gammelskovsarter i skoven.

Oplysninger om hvilke skove, der har gammel skovjordbund, må sammenstilles ud fra tilgængeligt kortmateriale. Hvis skoven både findes på kort fra ca. 200 år siden og i dag, og der ikke er kort, der viser, at skoven i mellemtiden var væk i en periode, må skoven anses for at have gammel skovjordbund. Selve træernes alder i skoven spiller kun en rolle, hvis nogle af dem er over 200 år. I så fald er der også tale om gammel skovjordbund. Oplysninger om hvilke skove, der er selvgroede på tidligere uopdyrket naturareal, må søges på tilsvarende vis ved at sammenholde data fra kort.

Desuden vil der være tale om en ammoniakfølsom skov, hvis den rummer en eller flere af de arter, der er naturskovindikerende eller gammelskovsarter, og som er på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovloven. Det følger heraf, at en skov godt kan være ammoniakfølsom, fordi den rummer naturskovindikerende eller gammelskovsarter, selv om der ikke har været skov på arealet i meget lang tid – mere end 200 år. I de fleste tilfælde vil en skov, der rummer sådanne arter, dog være en gammel skov.

2.7.1 Bilag IV arter

Faktaboks

Af EF-habitatdirektivets⁹ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder eller udenfor. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder.

Den eneste bilag IV art, der findes i området, og som er relevant i forbindelse med at de ansøgte stalde, er stor vandsalamander. Stor vandsalamander har kendte, men spredte forekomster i området. Stor vandsalamander yngler i rene vandhuller, og kan bruge alle vandhuller som rastesteder. Den overvintre på land.

Ammoniakdepositionen fra produktionen til vandhuller i nærheden vurderes at være ubetydelig i forhold til den næringsstofftilførsel, der sker med vand fra omkringliggende marker. Stor vandsalamanders leversteder vurderes dermed ikke at blive påvirket af projektet.

Arter af flagermus kan også forekomme, men er ikke relevante i forbindelse med nærværende udvidelse, da der ikke vil være indgreb i potentielle yngle- og rasteområder for flagermus.

Da staldene bliver etableret i tilknytning til det eksisterende anlæg på landbrugsjord, vurderes det ansøgte projekt ikke at påvirke nogen bilag IV arter negativt.

2.8 BAT

Faktaboks

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakemission og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IE-direktivet), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter¹⁰ ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IE-direktivet omfatter.

Miljøstyrelsen har udarbejdet Teknologiblade¹¹, hvori dokumenteret teknik er beskrevet, og hvori der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store merudgifterne eventuelt vil være.

⁹ EF-habitatdirektivet fra 1992 (*Rådets direktiv 92/43/EOF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter* (med senere ændringer)).

¹⁰ Rammerne for dette BREF-dokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer*.

¹¹ Teknologiblade er en samling af blade, som Miljøstyrelsen har udarbejdet med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion. Teknologiblade er dels opdateringer af gamle "BAT-byggeblade" og dels helt nye.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er derudover fastlagt BAT-standardvilkår for de gængse husdyrproduktionsgrene, der beskriver en emissionsgrænseværdi for ammoniak som udtryk for en given husdyrproduktions opnåelige BAT-niveau. BAT-niveauet kan opnås ved brug af de dokumenterede teknikker, som er beskrevet i de nævnte Teknologiblade.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse.

Ikke-IE brug med mere end 750 kg N/år i ammoniak emission, skal overholde BAT-ammoniak emissionen fastlagt i bekendtgørelsen.

IE-brug skal overholde BAT-ammoniak emissionskravet samt redegøre for miljøledelse, management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning.

IE-brug er:

- Flere end 750 stipladser til søer
- Flere end 2.000 stipladser til slagtesvin over 30 kg
- Flere end 40.000 stipladser til fjerkræ

Produktionen på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg er et IE-brug.

2.8.1 Ammoniak

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er fastlagt emissionsgrænseværdier for husdyrbrug. Både BAT-krav og den faktiske ammoniak emission for bedriften beregnes i ansøgningssystemet. For den samlede bedrift er ammoniakemissionen ved anvendelse af BAT beregnet til maksimalt at måtte være op til 9.319 kg N/år (BAT-kravet).

Der er metodefrihed i forhold til valg af stalddtype og miljøteknikker, når BAT-ammoniakkravet skal opfyldes. For at begrænse lugtemission og deposition af kvælstof på naturområder, anvendes her:

- Stalddtype; delvis fast gulv/delvis spaltegulv i de nye stalde
- Gyllekøling i tre stalde
- Biologisk luftrensning i to stalde
- Fast overdækning på de to største gyllebeholdere

Ammoniakemissionen for det ansøgte projekt er beregnet til 7.316 kg N/år. BAT-kravet for ammoniakemission er dermed opfyldt.

Samlet set vurderer kommunen, at produktionen overholder krav til BAT for stalden.

2.8.2 Fodring

Fodring af dyr på IE-brug skal tilpasses dyrenes forskellige vækst/livs faser, så udnyttelsen af fodret optimeres, såkaldt fase-fodring.

På Østermarksvej 11 er fodringen er opdelt i tre faser; en til smågrise og to til slagtesvin, således indholdet af næringsstoffer er tilpasset grisens vækstfaser.

For at øge dyrenes udnyttelse af fosfor i foderet, og dermed begrænse mængden af fosfor i gødningen, skal der anvendes minimum enkelt dosis (100 %) fytase.

Da det er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (§36, at der skal anvendes fase-fodring og fytase, er der alene stillet vilkår om, at der ved tilsyn skal kunne fremvises dokumentation for at dette overholdes. Vilkåret står under afsnittet Egen Kontrol.

2.8.3 Vand- og energiforbrug

For at leve op til BAT er der krav om, at forbruget af vand og energi optimeres. For at kunne følge op på dette, er det i første omgang nødvendigt at registrere forbruget.

For at begrænse energiforbruget, bliver ventilationssystemet rengjort, hver gang stierne rengøres, inden der sættes nye grise ind. Dermed fjernes unødigt modstand i ventilationen. Der anvendes lavenergi-lystofrør i stalden.

Gyllekølingsanlæg i stald 2 og 3 er installeret for at begrænse både lugt- og ammoniakemission fra anlægget. Den indvundne varme anvendes til opvarmning og tørring af smågrisestalden, opvarmning af mandskabsrum og stuehuset på Østermarksvej 11. Denne anvendelse af varmen bevirker, at der bruges mindre energi på opvarmning fra andre kilder.

Vandforbruget begrænses ved at anvende drikkenipler over fodertruget. Inden rengøring af stalden med højtryksspuling, sættes den i blød, begge dele begrænser vandforbruget, i forhold til rengøring uden disse tiltag.

Det vil være i ejers interesse at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af energi, hvorfor Skanderborg Kommune antager, at der ikke vil blive forbrugt mere energi end nødvendigt på ejendommen.

Der stilles vilkår om, at der som minimum foretages årlige registreringer af forbruget. Vilkåret er stillet under afsnittet Egen kontrol.

2.8.4 Management og miljøledelse

Anlæg og tekniske installationer renses, vedligeholdes og udskiftes i sådan en grad, at der sikres korrekt brug og effekt.

Alle ansatte introduceres grundigt til deres arbejde, herunder at der overalt på virksomheden skal være rent og ryddeligt.

Døde dyr placeres under kadaverkappe/i beholder og bortskaffes til Daka, jf. national lovgivning.

- Der udarbejdes gødningsplaner.
- Der føres kontrol med el-forbruget via fjernaflæsning, mindst én gang årligt
- Vandforbruget kontrolleres jævnligt (aflæsning af vandur), mindst én gang årligt
- Der føres logbog i forhold til gyllebeholdere, hvor der ikke er teltoverdækning
- Der er udarbejdet en beredskabsplan, som er tilgængelig for alle med ærinde på ejendommen

Der udarbejdes et miljøledelsessystem, der som minimum indeholder:

- En miljøpolitik, med afsæt i de aktuelle miljøforhold
- Fastsatte miljømål
- En handlingsplan for miljømålene
- En årlig evaluering af miljøarbejdet, inkl. en gennemgang af miljøledelsessystemet

Der er ikke stillet vilkår om miljøledelsessystem, da det er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 42, at alle IE-brug skal have et sådant system, fra det tidspunkt IE-bruget får denne godkendelse.

Bilag 1. Supplerende lugtberegninger ved delvis udnyttelse af godkendelsen

Hvis der bygges intet nyt

I høringsperioden er foretaget supplerende lugtberegninger, hvor følgende tiltag iværksættes:

- Hyppig udslusning af gylle i stald 2
- Lugtreducerende effekt af luftrensningsanlæg i stald 3 (det var ikke en del af den tidligere godkendelse)
- Ammoniakreducerende effekt af luftrensningsanlæg i stald 3 (med regnet som i den tidligere godkendelse)

I denne beregning er den ældste stald fortsat i drift.

Beregningerne er foretaget i en scenarieberegning i skema 206277

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
1. Klimastald delvis fast gulv 2011	1868	Mekanisk ventilation	6 m	(#90396) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	1311
2. Slagtesvin fulddrænet	1174	Mekanisk ventilation	6 m	(#90399) Flexgruppe: Alle svin; Fulddrænet gulv (kummer under hele arealet)	0	806
3. Slagtesvin delvis fast gulv 2011	2453	Mekanisk ventilation	6 m	(#90402) Flexgruppe: Alle svin; 25-49 % fast gulv	0	1774
Gl. klimastald nedlægges	549	Mekanisk ventilation	6 m	(#90408) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	450
Sum						4341

Produktioner med miljøteknologi				
Produktion	Beskrivelse af miljøteknologi	Driftstimer pr. år	NH ₃ -N effekt (%)	Lugteffekt (%)
Ansøgt drift				
(#90396) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	Gyllekøling	0	0	0
(#90399) Flexgruppe: Alle svin; Fulddrænet gulv (kummer under hele arealet)	Hyppig udslusning 20 % reduktion på lugt (ingen effekt på ammoniak)	8760	0	20
(#90402) Flexgruppe: Alle svin; 25-49 % fast gulv	Luftrensning af 20 % af maks. ventilation. Ammoniakreduktion 64 % absolut og lugtreduktion 74 % gange 20/100 = 14,8 % Lugt	8760	64	14,8

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Hemstokvej 17	0	NY	358,7	358,7	654,7	Ja
 Hemstokvej 18	0	NY	358,7	358,7	599,6	Ja
 Overmarksvej 11	0	NY	358,7	358,7	403,3	Ja
 Overmarksvej 13	0	NY	358,7	358,7	505,4	Ja
 Østermarksvej 7	0	NY	358,7	287	298,9	Ja
 Østermarksvej 9	0	NY	358,7	287	378,5	Ja
 Bjedstrupvej 45	0	NY	725,9	653,3	1129,5	Ja
 Alken By, Dover	0	NY	943,8	896,6	3253	Ja

Vilkår 8 er udvidet, så det præciseres, at hyppig udslusning af gylle i stald 2 og luftrensning i stald 2 tiltag skal gennemføres, hvis der ikke bygges nyt, og kun de eksisterende stalde brugs efter denne godkendelse.

Hvis kun forlængelse af smågrise stalden gennemføres

Hvis kun forlængelse af smågrisestalden bygges, viser beregningerne i scenarie skema 206828, at hvis den ældste stald "Gl. klimastald" tages ud af drift og hyppig udslusning af gylle og luftrensning i stald 2 fortsat gennemføres, så vil lugtgenegrænserne være uændret, eller lidt kortere.

Vilkår 8 er udvidet, så lugtgenekriterierne (beregningmæssigt) er overholdt, hvis godkendelsen kun tages delvist i brug.

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
1. Klimastald delvis fast gulv 2011	1868	Mekanisk ventilation	6 m	(#90448) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	1311
2. Slagtesvin fulddrænet	1174	Mekanisk ventilation	6 m	(#90451) Flexgruppe: Alle svin; Fulddrænet gulv (kummer under hele arealet)	0	806
3. Slagtesvin delvis fast gulv 2011	2453	Mekanisk ventilation	6 m	(#90454) Flexgruppe: Alle svin; 25-49 % fast gulv	0	1774
1a. Tilbygning klima delvis fast gulv 2018	1197	Mekanisk ventilation	6 m	(#90460) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	850
Sum						4741
Nudrift						
1. Klimastald delvis fast gulv 2011	1868	Mekanisk ventilation	6 m	(#90450) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	1311
2. Slagtesvin fulddrænet	1174	Mekanisk ventilation	6 m	(#90453) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	872
3. Slagtesvin delvis fast gulv 2011	2453	Mekanisk ventilation	6 m	(#90455) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	1774
1a. Tilbygning klima delvis fast gulv 2018	1197	Mekanisk ventilation	6 m	(#90457) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	850
Gl. klimastald nedlægges	549	Mekanisk ventilation	6 m	(#90458) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	450
Sum						5257
Produktioner med miljøteknologi						
Produktion	Beskrivelse af miljøteknologi			Driftstimer pr. år	NH ₃ -N effekt (%)	Lugteffekt (%)
Ansøgt drift						
(#90448) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	Gyllekøling			0	0	0
(#90451) Flexgruppe: Alle svin; Fulddrænet gulv (kummer under hele arealet)	Hyppig udslusning 20 % reduktion på lugt (ingen effekt på ammoniak)			8760	0	20
(#90454) Flexgruppe: Alle svin; 25-49 % fast gulv	Luftrensning af 20 % af maks. ventilation. Ammoniakreduktion 64 % absolut og lugtreduktion 74 % gange 20/100 = 14,8 % Lugt			8760	64	14,8

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Hemstokvej 17	0	NY	383,8	383,8	666,2	Ja
 Hemstokvej 18	0	NY	383,8	383,8	606,2	Ja
 Overmarksvej 11	0	NY	383,8	383,8	385,1	Ja
 Overmarksvej 13	0	NY	383,8	383,8	485,4	Ja
 Østermarksvej 7	0	NY	383,8	307	316,6	Ja
 Østermarksvej 9	0	NY	383,8	307	388,9	Ja
 Bjedstrupvej 45	0	NY	769,4	692,4	1140,2	Ja
 Alken By, Dover	0	NY	999,3	949,3	3258,7	Ja

Bilag 2. Indkomne bemærkninger i første nabohøring.

Kommunens og ansøgers bemærkninger er skrevet ind med kursiv og blå

Næsten enslydende brev indsendt af:

Tina og Morten Abrahamsen

Rita og Lars Yde

Anne og Søren Jakobsen

Henrik Brøsted

Gerda og Arne Jensen

Claus Christian Ibsgaard

Indsigelser til udkast til nabohøring for miljøgodkendelse Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg.

Da vi d. 1 juni fik tilsendt udkast til miljøgodkendelse for Østermarksvej 11 i E-boks, var der ikke andet vedhæftet end

udkastet. Derfor har vi flere gange bedt om at få udleveret miljøkonsekvensrapport og lugtgeneberegninger da dette skal være tilstede iflg. § 4 jf bilag 1 punkt a,b,c og d i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse af husdyrbrug. Fru Irene Paulsen har tilkendegivet at dette materiale var med i det første materiale vi modtog på anmodning(ansøgningen) Men det drejer sig om en ansøgning og vi har ingen forudsætninger for at vide om der er ændringer fra ansøgningen til udkastet til godkendelsen. Desuden har ikke alle fået tilsendt ansøgningen med bilag i det man selv skulle anmode om at få den tilsendt – og derfor fast holdes at kommunen ikke har levet op til loven på området. Desuden så er der modstridende oplysninger mellem ansøgning og materiale hertil og udkast til miljøgodkendelse f.eks. antallet af transportere. Det er derfor nærliggende at tro at miljøkonsekvensrapporten og lugtgeneberegningerne derfor også må være korrigerede.

Pkt. 1.1.:

Der er divergens mellem beskrivelse på forside/øvrige tabeller af gulvtyper. På forside er angivet delvist fast gulv på alle undtaget stald 2, hvor der står fulldrænet. I beskrivelse i tabeller står der f.s.v.a. stald 1 og 1a delvis spalter, for stald 2 spalter fulldrænet og for stald 3 og 4 står der delvist fastgulv.

Hvad er gældende? Og hvorfor beskrives det ikke konsekvent ens i udkastet?

Det er svært for lægfolk at gennemskue når det ikke beskrives ens.

Betegnelserne er anvendt korrekt. Ved smågrise sonderer man mellem 1) fulldrænet gulv, hvor der er gyllekumme under hele stien eller 2) delvis spaltegulv, hvor der er en andel fast gulv, dvs. der er ikke gyllekumme under hele stien. I bekendtgørelse nr. 56 af 11. januar 2017 om hold af smågrise, avls- og slagtesvin §3 stk. 2 er defineret at mindst 1/2 af arealet skal være fast eller drænet eller en kombination af de to. Ved slagtesvin er der tilsvarende 1) fulldrænet gulv med gyllekumme under hele stien samt 2) delvis fast gulv hvor 25 til 50 % er fast gulv og resten spalter med gyllekumme eller 3) fast gulv hvor 50 til 75 % er fast gulv og resten er spalter med gyllekumme. Derfor er betegnelsen ved slagtesvin angivet som andel fast gulv og ikke bare delvis spaltegulv.

Det fremgår af tabellen i afsnit 1, hvilke gulvtyper der er og bliver godkendt med denne afgørelse.

Pkt. 1.2.1-5:

Hvorfor er der ikke længere krav til jordvold? Dette var der i tidligere godkendelse og er endnu ikke opfyldt. En jordvold kan ikke sprøjtes væk, og derfor skal den genindsættes, og med et minimumshøjdekrav der opfyldes inden ibrugtagelse.

Ligeledes var der i tidligere miljøgodkendelse krav til skærmende beplantning- dette er stadig ikke opfyldt. Derfor må det være et krav at beplantning i størrelse der svarer til 6 vækst sæsoners beplantning.

Udover de foreslåede beplantningsarealer, bør der plantes i nordlig retning bag stald 4 for at skærme mod beboerne på Hemstokvej 18 - se bilag.

Derudover skal der også være krav om læhegn hele vejen foran gyllebeholderne ud mod østermarksvej.

Det skal være et krav, at læhegn/beplantning til stadighed forefindes i beskrevet omfang.

Jo mere og jo større beplantning, des mindre lugtgener.

Det skal være et krav at alt beplantning er etableret forinden anlægget må tages i brug.

Det bør ligeledes være et krav, at såfremt man vælger ikke at imødekomme krav om asfalt på tilkørselsvejen til Østermarksvej 11, bør der som minimum kræves læhegn på begge sider af vejen for at minimere støvgener til nærmeste naboer.

Selv om området ligger uden for områder med landskabelige interesser, har kommunen i forbindelse med den nye ansøgning foretaget en konkret landskabelig vurdering. Resultatet af denne vurdering er, at der ikke er grundlag for at kræve jordvolde, som ville få afslag, hvis der blev søgt en almindelig landzonetilladelse. I stedet vil beplantning langs spidsen af skel, jf. figur i godkendelsen sløre bygningerne set fra Hemstokvej 18. Derudover stilles krav om beplantning syd og øst for de to store gyllebeholdere og stalde, som vil sløre bygningerne set fra Østermarksvej og Overmarksvej. De mindste gyllebeholdere er på grund af terrænet i forvejen kun lidt synlige fra Østermarksvej.

Det er et krav at beplantningen i skel nord for ejendommen skal være etableret inden de nye stalde tages i brug, mens den resterende beplantning skal etableres umiddelbart efter.

Vilkår vedr. tilkørselsvejen ændres, således der enten skal asfalteres eller plantes læhegn vest for vejen og vejen vandes i meget tørre perioder.

Pkt. 1.2.7:

Der er ingen steder beskrevet noget om lavfrekvent støj, det er sundhedsskadeligt. Meget af lyden fra foderanlæg er lavfrekvente, derudover er traktorer der rører i gyllen også en meget slem synder med lavfrekvent støj. Hvad skal der gøres ved dette?

Det beskrives at støj max må udgøre 55db om natten, men i skema står der 40db, hvad er gældende? Jeg antager at de 55db er en fejl?

De 40 dB om natten er som gennemsnit over ½ time, men de 55 dB om natten er det maksimale på noget tidspunkt. Dette gælder for anlægget. Miljø- og Fødevarer klagenævnet har truffet en række afgørelser, hvor markarbejde ikke er omfattet af støjkravene, fx NMK-132-00842 og NMK-132-00805.

Vi vil forsøge at præcisere teksten.

Med det øget antal transportere der vil komme, må det ligeledes være et krav at der etableres asfaltvej for at begrænse både støj og støv.

I udkastet er der anført antal kørsler til og fra ejendommen. Bør antal transportere ikke ganges med 2? da man både ankommer og forlader ejendommen. Der er væsentlige fejl i beregning af antal transportere, hvilket kommenteres senere. Jo mere trafik- jo mere støj og støv.

Derudover er jo heller ikke medregnet transportere for de ansatte og indehaver (Claus Ibsgaard)

Antallet af transportere opdateres i godkendelsen.

Pkt. 1.2.8:

Det vil ikke være en hjælp at vande vejen 2 gange dagligt. Jeg synes ikke det en god ide at bruge drikkevand til at vande en vej med.

Det vil ikke fjerne de enorme støvmængder der tilføres, og det er ikke kun i høst, men også i gylle kørselsperioderne.

I forlængelse af ovenstående punkter, må det igen kræves at der etableres asfaltvej til ejendommen.

Som tidligere nævnt vil vilkåret blive justeret, så ansøger kan vælge at asfaltere eller plante læhegn og vande i tørre perioder.

Pkt. 1.2.13:

Vilkår til forebyggelse af uheld, jeg kræver overvågning og sikring af gylletanke mod udslip, da der tidligere er forekommet gylleudslip (i 2016). Det er Danmarks største gylletanke, så det er meget relevant.

Der findes en eksisterende lov, som skal sikre mod forurening fra gylletanke, både vedrørende beholdernes holdbarhed, overvågning og kontrol. Der er ingen særlige omstændigheder i dette tilfælde, som gør at kommunen kan kræve skærpelse af eksisterende lov.

Pkt. 1.3:

Ikke alle har modtaget udkastet, hvilket er meget uheldigt. Derudover mangler liste over modtagere som vi modtog ved sidste "runde".

Derudover blev vi mundtligt på møde i foråret 2017 på Skanderborg Fæled, lovet at det naturligvis ikke var noget der skulle ske henover en sommerferie, men det er jo netop hvad der sker nu, i klar modstrid med det lovede.

Vi kræver derfor fristen forlænget med yderligere 8 uger.

I høringsssvarene har vi modtaget svar fra én som ikke mener at have modtaget høringsbrevet. Vedkommende er dog på listen over modtagere og står som "Leveret til" på den kvitterings-dokumentation kommunen får ved afsendelse af breve via doc2mail.

På grund af den nye Persondataforordning er vi gået fra at sende udsendelseslisten med.

Vi er enig i, at høringer ikke bør ske henover en sommerferie. Denne høring har været fra 1. juni til 2. juli 2018. Altså uden for skolernes sommerferie. Da der som indledning i dette hørings svar er rejst tvivl, om al det relevante materiale har været stillet til rådighed, vil vi gentage høringen, så der bliver mulighed for at komme med supplerende bemærkninger. For ikke at forlænge den samlede sagsbehandlingstid unødigt, vil den ekstra høringen blive hen over skole-sommerferien. Det begrundes med at der ikke er ændret i projektet eller udkastet til godkendelsen, men blot tilføjet og præciseret tekst på baggrund af indkomne hørings svar. Derudover bliver den supplerende høringsperiode lidt længere end de 30 dage, og vi beder udelukkende om supplerende bemærkninger, som ikke allerede er indsendt i denne høringsrunde.

Pkt. 1.7

Det giver god mening at samle produktionen, men det må være et klart krav, at de 2 små enheder (Hårbyvej 43 og den anden? Skanderborg kommune må oplyse hvilken) nedlægges/fjernes, således at der ikke fremadrettet kan være dyrehold fra disse på nogen som helst måde, ellers kan det ikke være muligt at indregne et mindre miljøaftryk som følge heraf.

Den anden produktion er på Svejstrupvej 8. Produktionerne på både Svejstrupvej 8 og Hårbyvej 43 er lovlige produktioner, som kommunen ikke har lovhjemmel til at kræve lukket på grund af en udvidelse på Østermarksvej 11.

Derudover må det være et klart og ufravigeligt krav at de 2 gamle klimastalde fjernes, da jeg har erfaret fra andre naboer, at der i perioder er flere grise end tilladt, samt at gamle stalde anvendes "midlertidigt" i pressede/særlige situationer.

Godkendelsen tilføjes et vilkår, om at foderanlæg skal fjernes i de to stalde som tages ud af drift. De vil således ikke fremadrettet kunne bruges som stalde.

Det skal ligeledes være et vilkår at der kun er dyrehold i godkendte stalde, og at der føres tilsyn med dette.

Det findes allerede.

Hvordan kan produktionsstørrelsen stige? Når der ikke er tale om en forøgelse af produktionen, men alene en sammenlægning af mindre bedrifter for at opnå stordrift fordele, og hvordan kan det give et stigende behov for mandskab?

Produktionen godkendes efter husdyrloven, hvor produktionsomfanget defineres efter stipladsmodellen. Dvs. at godkendelsen ikke definerer produktionsomfanget, men hvilke stier der må anvendes til produktion. Ved denne godkendelse er der kun godkendt dyrehold i de stalde godkendelsen vedrører. De ældre klimastalde, som tages ud af drift, er ikke længere godkendt til dyrehold. Der vil blive indsat et vilkår om at fodertrug skal fjernes fra stierne i de klimastalde, som ikke indgår i denne ansøgning. Dermed vil det ikke være praktisk muligt at producere dyr i de stalde.

En miljøgodkendelse vedrører kun den adresse hvor godkendelsen søges. Det er ikke muligt at stille vilkår til husdyrbrug på andre adresser medmindre at de er teknisk, forureningsmæssigt og driftsmæssigt forbundet med et andet husdyrbrug. Det er ikke tilfældet i denne sag, da afstanden mellem de tre husdyrbrug er så stor, at udledningen fra husdyrbruget på Østermarksvej 11 kan isoleres. Det er ligeledes forskellige naboer og naturpunkter som påvirkes af de tre husdyrbrug.

Der er på denne adresse søgt om en udvidelse, hvilket på denne lokalitet vil øge produktionen. Da godkendelsen kun omfatter produktionen på denne adresse, sker der en stigning. Der er med denne godkendelse ikke taget stilling til omfanget af produktionerne på de øvrige ejendomme.

Pkt. 1.7.2:

Jeg/vi ønsker en forklaring på, hvad man mener med dette punkt. Det lader til, at får man ikke denne godkendelse, skal produktionen øges andetsteds, det må betyde, at man ønsker en kapacitetsudvidelse og produktivitetsforøgelse, hvilket giver et væsentligt større miljø aftryk end der hidtil har været på de 3 enheder.

Dette punkt er ansøgers beskrivelse af alternativer til den ansøgte produktion. Disse alternativer er fravalgt og derfor ikke konkret vurderet.

En godkendelse omfatter en given adresse, hvor miljøbelastningen af det givne projekt vurderes. Den samlede udledning på bedriftsniveau (alle ejendomme i samme cvr nr.) indgår ikke i vurderingen, da der ikke er en forureningskvote eller lignende pr cvr.nr. Man kan således ikke nægte en godkendelse med begrundelse i at bedriften har produktion andre stader.

Pkt. 2.1.:

Det må være et krav at der beskrives en maksimal staldbelægning i kg pr. stald.

Med den gældende husdyrgodkendelseslov, som trådte i kraft 1. august 2017, tages der udgangspunkt i produktionsarealet størrelse (m²) og ikke antallet af dyr eller kg dyr på stald. I tabel 2-1 er medtaget et

omtrentligt antal dyr, som bruges som pejlemærke i forbindelse med tilsyn, for at lette kommunes vurdering af om produktionen ligger inden for det dyrevelfærdsreglerne tilskriver. Hvis kommunen ved tilsyn konstaterer, at der produceres væsentlig mere, skal vi gøre Fødevarestyrelsen opmærksom på, at der muligvis er en overtrædelse af dyrevelfærdsreglerne.

Hvor mange dyr der præcis kan produceres på et givet areal, afhænger af hvor hurtigt dyrene vokser. I bekendtgørelse nr. 17 af 7. januar 2016 om beskyttelse af svin er defineret minimum pladskrav pr. dyr pr stald.

Pkt. 2.2.1:

Faste afstandskrav – her er beskrevet en vægtet gennemsnitsafstand til nærmeste nabobeboelse på 331 m. Den faktiske afstand jf. 2008 tillæg er ca. 260 m. Hvad er korrekt?

Ifølge måling på krak er afstanden ca. 245 m til nærmeste nabo.

Det er desværre ikke så lige til med de afstande.

I forhold til faste afstandskrav i husdyrlovens §§ 6 og 8 måles der fra hjørne til hjørne (stald til nabo), men lugtgeneafstande måles fra et gennemsnitlige lugtcentrum, som er beregnet for det ansøgte produktionsareal til nabobeboelse.

Når der er tale om et stort anlæg kan der derfor godt være forskel på disse afstande. Ligeledes kan der være forskel til tidligere godkendelse/ansøgninger, fordi beregningerne foretages ud fra den aktuelle ansøgning. I dette tilfælde er de ældste stalde taget ud og der er sat luftrensning ind i staldene tættest på naboerne, dermed flyttes det beregnede lugtcentrum i forhold til tidligere ansøgninger.

De 331 meter er afstanden fra nærmeste hushjørne til anlæggets lugtcentrum. Anlæggets lugtcentrum beregnes i miljøstyrelsens ansøgningsplatform ud fra data om placering af anlægget (indtegningen af anlægget), kvadratmeter stiareal i de enkelte afsnit samt gulvtype, dyrehold og eventuelle lugtreducerende teknikker. De 331 meter ligger således inden i anlægget. Afstanden er blevet større i forhold til Østermarksvej 7, da der bygges længere mod nord og fordi de stalde tættest på Østermarksvej 7 bliver opgraderet med lugtreducerende teknikker.

Pkt. 2.3:

I oprindelig ansøgning var anført, at ansøger ønskede at kunne udleje overskydende gyllekapacitet. Dette bør under ingen omstændigheder kunne tillades, og skal indsættes som krav.

Det har kommunen ikke lov hjemmel til at regulere. Vi kan alene stille krav om, hvor stor opbevaringskapacitet der skal være.

Pkt. 2.5.1:

Er den i ansøgningen fremsendte lugtgeneberegning (13.3.2018) stadig gældende, eller skal der laves en ny som følge af de af kommunen foreslåede ændringer? Burde gældende lugtberegning ikke være medsendt udkast til godkendelse?

Kan det passe at de omkringliggende husdyrbrug ikke er medtaget i lugtgeneberegningen? Er de medtaget ønskes dokumentation herfor.

Hvordan vil man sikre at der kun vil være lugtgener 3,65 dage om året- svarende til 1%. I tabel anføres det at den faktisk afstand til Østermarksvej 7 er 331 m, hvor det i tidligere tabel var en vægtet gennemsnitsafstand. Ifølge 2008 tillæg er den faktisk afstand ca. 260 m.

Ejendommen Overmarksvej 9 går meget snart fra landbrug til beboelse – hvilket der også skal tages højde for.

Der er i forbindelse med denne ansøgning kun indsendt én OML-beregning, som blev fremsendt til dem, der bad om det i forbindelse med for-offentlighedsfasen i marts 2018.

Omkringliggende landbrug skal kun medtages i beregningerne, hvis naboerne i landzone har andre landbrug inden for 100 m. Det er ikke tilfælde her. Dette er defineret i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 1380 30 november 2017; husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen; bilag 3 B). Der er ingen naboer til Østermarksvej 11 indenfor 1.5 km, som er placeret indenfor 100 meter af andre husdyrbrug.

Vi kan ikke sikre, at der kun er lugtgener 3,65 dage, eller 87,6 timer for den sags skyld, om året. Modelberegningerne foretages på baggrund af gennemsnitlige vejrdato, og resultaterne vil derfor ligeledes skulle vurderes som gennemsnit over flere år. Det vi gør for at sikre, at lugten overholder lovens krav, er at stille vilkår om at de tiltag som er medregnet i ansøgningen implementeres i driften.

Beregningsmodellen baseres på 10 års vejrdato, således at den beregner hvor meget produktionens lugtbidrag er i en given afstand og retning i forhold til centrum. Beregningsmodellen finder den maksimale lugtgene, som lugtkilden bidrager med 99 % af tiden i en given afstand og retning i forhold til lugtkilden.

Hvorvidt det beregnede niveau er til gene eller ej er lovgivningsmæssigt fastsat, så man med en enkeltbolig i landzone skal forvente op til 15 OU i 99 % af tiden.

Lugten kan reelt kun være til gene, hvis der er en vind som bærer lugten fra stalden i retning mod naboer med videre. Derfor vil der selv i bygninger meget tæt på stalde ikke være lugt fra stalde i en betydelig del af året.

De reduktioner af lugtemissionen fra produktionen, som er gennemført betyder, at den beregnede lugtgene hos naboerne omkring produktionen ikke overstiger 15 OU i mere end maksimalt 1 % af året, altså de 3,65 dage. I år med meget afvigende vindforhold kan antallet af dage afvige fra det beregnede.

I nogle af høringssvarene er nævnt en højdeforskel på 8-10 m mellem Østermarksvej 11 og Østermarksvej 7. På Skanderborg Kommunes højde kort ligge de to ejendomme på samme niveau eller med 1-2 m forskel, afhængig af hvor man måler.

Det er noteringen på matrikel-registreringen på det tidspunkt godkendelsen gives, der tages højde for i godkendelsen.

Ejendommen Overmarksvej 9 er ikke skitseret i udskriften, da den ligger længere væk fra centrum for beregningerne end de øvrige ejendomme. Overmarksvej 9 ligger 530 fra centrum. 500 meter fra centrum af anlægget er der ingen lugtgene over 15 OU, hvilket er afskæringskriteriet for nabobeboelser.

Pkt. 2.5.4.:

Da der er en del støj fra foderanlæg/siloer bør der stilles krav om støjreduktion, da det høres meget tydeligt tidligt om morgenen og sent om aftenen. Der skal stilles krav til støjisolering af udstyret.

Der er stillet støj-vilkår i godkendelsen. Så længe disse vilkår overholdes, kan kommunen ikke stille krav til støjdæmpende foranstaltninger.

Pkt. 2.5.5.:

De anførte lysforhold kan være generende for nogle naboer, og det bør der tages højde for. Men det reduceres naturligtvis i forbindelse med den krævede jordvold og beplantning.

Hvis der er konkrete gener som følge af udendørsbelysning, vil det bedste være i første omgang at rette henvendelse til ejeren og sammen finde ud af, hvordan genen kan minimeres. Kommunen kan, hvis det er nødvendigt, hjælpe med denne dialog eller udstede et påbud.

Pkt. 2.5.6:

Ved gennemgang af tidligere oplyste transportere, sammenholdt med seneste ansøgning, er der stor tvivl om, hvor mange transportere der rent faktisk vil være, samt hvad der har været godkendt tidligere.

Vær opmærksom på, at alle transportgener bør beregnes med faktor 2, da det både er til og fra kørsel.

Regner man på antallet, bare ud fra de i ansøgningen opgivne, vil det være ca. 10 kørsler med store vogne på alle hverdage, hertil skal lægges den almindelige transport til og fra ejendommen, samt den almindelige landbrugskørsel med markredskaber. Her skal Skanderborg kommune være opmærksom på, at der ikke er vaskeplads på Østermarksvej 11, hvorfor disse transportere også bør indregnes.

Det offentlige vejnet har været meget belastet igennem de sidste mange år, og med den forøgelse der vil komme, er det et krav at Skanderborg kommune sørger for bedre og bredere vej forhold på Østermarksvej, Overmarksvej og Hemstokvej. Dette skal også være med støjdæmpende asfalt.

Det skal være et krav at der kommer sikker skolevej ad både Østermarksvej og Overmarksvej, og selv om man tidligere har skrevet at der fortrinsvis skal køres ad Østermarksvej, følges dette slet ikke. Det skal derfor være et krav til Skanderborg kommune, at der inden anlægget tages i brug, sikres bedre og bredere vej forhold, samt evt. cykelstier til skolebørn.

Både Østermarksvej og Overmarksvej er en del af cykelruten mellem Århus Havn og Ry.

Omkring arbejdstid er der i ansøgningen ikke fastsat krav til tidspunkt for afvikling af transportere. Det bør præciseres hvad normal arbejdstid er, da dette kan være meget forskelligt opfattet af den enkelte. Tidsintervaller skal stå i udkastet.

Det er igen et krav at der etableres en støjdæmpende asfaltvej.

Som svar på en henvendelse i nabohøringen, har ansøger endnu en gang estimeret antallet af transportere. Opgørelsen i godkendelsen vil blive opdateret. Man skal være opmærksom på, at antallet af transportere er et estimat over den nødvendige trafik i forbindelse med produktionen.

Kommunen har pligt til at behandle en ansøgning, når vi modtager den, og kan derfor ikke koble det sammen med prioriteringen af cykelstier i kommunen.

I øvrigt kan kommunen ikke regulere trafik på offentlig vej i en miljøgodkendelse. Dette har Miljø- og Fødevareklagenævnet (tidl. Natur- og Miljøklagenævnet) truffet en række afgørelse om fx NMK-132-00822, NMK-132-00839 m.fl.

En transport er tur retur. I ansøgningen er det beskrevet at eksterne transportere overvejende sker på hverdage mellem 06.00 og 18.00.

Det nyeste estimat fra ansøger er:

Ca. 500 læs gylle hvor cirka halvdelen bliver kørt mod vest

Ca. 130 læs grise til slagteriet

Ca. 52 læs 7 kg's smågrise ind

Ca. 40 læs 30 kg's grise ud

Ca. 100 gange afhentning af døde dyr fra DAKA

Ca. 25 læs Soyaskrå

Ca. 20 læs mineraler og smågrise foder

Korn i høst

Ca. 225 læs

Halm i høst

Ca. 60 læs

Halm i vinter fra gård

Ca. 60 læs

Pkt. 2.6.: (ikke med i alle høringssvar)

Findes der en handlingsplan for hvad man vil gøre hvis vandværket på Østermarksvej rammes af forurening eller driftsstop? Her henvises til § 4 stk. 6 punkt 1 i Bekendtgørelse om godkendelse

Iflg. Agri er vandforbruget efter udvidelse 21.309 m³- Der står ingen steder hvad det nuværende forbrug er. Man må kunne finde ud af hvad forbruget har været de sidste 2 år eller har Skanderborg Kommune allerede undersøgt dette?

Østermarksvej 11 bliver forsynet fra et mindre fælles vandforsyningsanlæg på Østermarksvej 7.

Da vandværket forsyner mindre end 10 ejendomme er det kommunale tilsyn og den lovgivningsmæssige regulering begrænset. Der er ikke ifølge vandforsyningsloven krav om, at vandværket har beredskab/handleplan i forhold til driftstop eller forurening.

Vandværket har i 2012 fået tilladelse til en årlig indvinding på 15.000 m³. Fra 2014 til 2017 er der gennemsnitligt indvundet 13.620 m³/år.

Det beskrevne vandforbrug, kan altså ikke rummes inden for vandværkets nuværende vandindvindingsstilladelsen.

Afhængig af hvad der er aftalt mellem vandværket og forbrugerne, skal Østermarksvej 11 sikre sig at vandværket kan levere den nødvendige vandmængde.

Hvis vandværket har forpligtiget sig til at levere den forøgede vandmængde, skal de ansøge om forøget vandindvindingsstilladelse.

Pkt. 2.7.:

Skal det ikke være den samlede ammoniakemission fra alle husdyrbrug i området der indgår i beregningen? Dokumentation og beregning ønskes. Skal der ikke tages sundhedsmæssigt hensyn til dem der skal bo i ammoniakken? *(i nogle høringssvar er denne tekst lidt længere, men indholdet det samme)*

Hvordan kumulation af ammoniakemission skal indregnes er beskrevet i §25 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og drejer sig udelukkende om kategori 1 natur (N-følsom natur inden for Natura2000). Beregningerne indgår i ansøgningen, som en række af naboerne allerede har fået tilsendt, og som nu udsendes til alle i forbindelse med den ekstra høring.

Det er ikke en del af husdyrgodkendelsesloven, at de sundhedsmæssige aspekter skal vurderes.

Pkt. 2.8.

Hvor er dokumentationen for at nyeste BAT er anvendt? I tidligere hjemviste afgørelse af NMK blev det kraftig påpeget at dokumentationen for anvendt BAT skulle medsendes.

Hvilke teknologier der regnes for BAT fremgår af Miljøstyrelsens Teknologiliste. Miljøkryds i afkastene står ikke på listen, men er accepteret som metode i en afgørelse fra klagenævnet (NMK-132-

00782). Alle de øvrige tiltag, som er anvendt i denne ansøgning, fremgår af listen, hvilket er tilstrækkelig dokumentation.

Pkt. 2.8.1.:

Her er der igen forskel på gulve- nu hedder delvist spalte pludselig 33/67, hvor det før hed 25/49.

I pkt. 2.8.3. står der at der er gyllekøling i stald 2 og 3, men i pkt. 2.8.1 står der at det er i 3 stalde.

Er der også uoverensstemmelse med biologisk luftrensning?

Hvad kan jeg/vi regne med?

Gulvtyperne er beskrevet under punkt 1.1. Gulvene i de nye stalde er alle med en andel fast gulv.

Der er gyllekøling i stald 1 og 3 allerede i dag, men skal også etableres i stald 1a. Dvs. der er i det eksisterende anlæg gyllekøling i to staldafsnit og ved udnyttelse af godkendelsen kommer der gyllekøling i stald 1a også.

Der er biologisk luftrensning på stald 3 som anlægget fremstår i dag, hvor de første ca. 20 % af ventilationsluften altid renses. Ved udnyttelse af godkendelsen vil der komme luftrensning på stald 2 også, hvor 100 % af ventilationsluften vil blive renses.

I ansøgningen er det oplyst, at der også etableres gyllekøling i den nye stald 4, men der er ikke indregnet en effekt på hverken ammoniak eller lugt. Derfor stilles der ikke krav til driften af dette.

Yderligere kommentarer:

Jeg/vi vil meget gerne have tilsendt det anførte tillæg nævnt på side 5 punkt 1.1. af 14.6.2014.

Der har været en tastefejl i udkast til godkendelsen. Det omtalte tillæg er fra 11. juni 2011. Dette tillæg er sendt til alle, der har det med i deres høringssvar

Det skal stilles som krav at afbrænding på ejendommen skal ophøre, da det giver store lugt og røggener. (dette er ikke med i alle høringssvar)

Afbrænding er forbudt jf. anden lovgivning, og reguleres ikke i forbindelse med en godkendelse af husdyrproduktionen.

Jeg/vi ønsker oplyst hvornår byrådet/kommunalbestyrelsen inddrages i behandling af godkendelsen.

Byrådet har uddelegeret afgørelser i enkeltsager til administrationen. Derudover har kommunen pligt til at give godkendelse til en ansøgt produktion, hvis projektet lever op til alle regler og afskæringskriterier. Dette indgår i en afgørelse fra klagenævnet NMK-132-00696.

Denne afgørelse vil derfor ikke blive politisk behandlet. Da der har været stor bevågenhed omkring denne godkendelse, vil Teknik og Miljøudvalget blive orienteret, når der træffes endelig afgørelse.

I afgørelse fra NMK blev værdiforringelse af de enkelte ejendomme ikke behandlet på grund af for mange øvrige emner, men dette er stadig en enorm udfordring. Hvordan forholder Skanderborg kommune sig til dette?

Klagenævnet har i andre sager truffet afgørelse om, at værdiforringelse ikke er et forhold der er omfattet af husdyrgodkendelsesloven, fx NMK-132-00686 og NMK-132-0075. Derfor forholder Skanderborg kommune sig ikke til potentielle værdiforringelser.

Ringe kommune har i udkast til miljøgodkendelse af husdyrbrug på adressen Fåborgvej 15, 5750 Ringe, blandt andet skrevet at såfremt der klages over lugt, skal ansøger foranstalte undersøgelse, der kan påvise de faktiske forhold. I fald af at lugtgenkravet

ikke er opfyldt, skal ansøger foranstalte yderligere tiltag, eller lade produktionen op-høre. Det synes jeg at Skanderborg kommune skal stille dette som krav.

I praktisk findes der kun meget begrænset mulighed for at ”foranstalte undersøgelser”, som kan påvise de faktiske forhold i forhold til lugt. Sniffer-metoden er den eneste måde, man kan anvende ude i det konkrete område. Hvis det vurderes, at lugtgenekravet ikke er overholdt, kan kommunen stille krav til at det overholdes via tilsyn, uanset om det står som vilkår i godkendelsen.

Yderligere har Ringe kommune i samme udkast til miljøgodkendelse beskrevet, at be-driften til enhver tid skal leve op til gældende regler og bekendtgørelser, også selv om disse regler eventuelt er skærpet i forhold til denne godkendelse. Dette skal også ind-sættes som et krav.

Også dette gælder, selvom det ikke er stillet som vilkår for godkendelsen. Alle skal altid leve op til gæl-dende lov. Man kan i en miljøgodkendelse via vilkår skærpe gældende lov, men ikke slække.

Ringe kommune har også skrevet, at såfremt vilkår vedrørende produktionens omfang, lugtrensning eller fodring ikke overholdes, kan tilsynsmyndigheden forlange at pro-duktionen nedbringes. Ansøger skal udarbejde plan for dette, og den skal godkendes af tilsynsmyndigheden. Det synes jeg også at Skanderborg kommune skal stille dette som krav.

Det er tilsyneladende en godkendelse efter den gamle udgave af husdyrgodkendelsesloven, den god-kendelse der henvises til, er givet efter. Efter den lov, som er gældende fra 1. august 2017 godkendes et produktionsareal.

Både i Ringe, Skanderborg og alle andre steder gælder, at vilkår i en godkendelse kontrolles ved de tilsyn som kommunen har pligt til at foretage. Hvis det viser sig, at et eller flere vilkår ikke er overholdt, kan kommunen i forbindelse med tilsynet bede om sådan en plan, uanset om det er skrevet ind som vilkår i godkendelsen.

Vi oplever meget ofte beskidte og mudrede veje, og det er derfor et krav at der i god-kendelsen kræves at færdselslovens regler omkring rengøring af veje SKAL overholdes. Iflg. Politiet er det Skanderborg Kommunes pligt at håndhæve dette. *(dette er kun med i nogle hørings svar)*

Bemærkninger drejer sig om forhold på offentlig vej, hvor færdselsloven gælder, og mudder på vejen vil være en gene, som har sammenhæng med markarbejdet, og ikke direkte med husdyrproduktion. Derfor kan forhold som at vejen ikke ryddes efter endt markarbejde, som landmanden har pligt til, ikke være omfattet af husdyrgodkendelsesloven.

Undersøgelser fra Århus Universitet har vist at der anvendes tungmetaller (zink og kobber) i foder, der ender i jorden via gyllen. Hvordan har Skanderborg kommune for-holdt sig til dette?

Hvad der udbringes på markerne reguleres af national lovgivning, og er ikke omfattet af husdyrgod-kendelsesloven.

Hvordan har Skanderborg kommune tænkt sig at sikre at forholdene i godkendelsen overholdes denne gang?

Hvilket tilsyn har Skanderborg kommune tænkt sig at føre med en så stor svinepro-duktion/denne industriproduktion?

Som ved andre store husdyrproduktioner fører kommunen de lovpligtige tilsyn, som her er mindst hvert tredje år, oftere hvis det viser sig nødvendigt. Aktuelt har vi i løbet af de forgange seks år været på tilsyn på Østermarksvej 11 fem gange, og vi har der i mellem tilsynene haft dialog om udvalgte vil-kår i godkendelse i forbindelse med klager.

Hvilke konsekvenser vil det få, hvis ikke betingelser og krav i godkendelsen overholdes?

For mig ser det ud som om det ikke har konsekvenser at overtræde vilkår og betingelser stillet af kommuner og andre myndigheder, og jeg oplever at ansøger ikke følger Skanderborg kommunes krav i deres miljøgodkendelser.

I forbindelse med overtrædelser af gældende lov, herunder vilkår i en miljøgodkendelse, skal kommunen i første omgang indskærpe, at en overtrædelse bringes i orden. I den forbindelse kan kommunen bede om dokumentation, redegørelse mv. Hvis dette ikke sker, vil vi normalt give endnu en indskærpelse og hvis det ikke hjælper er sidste trin en politianmeldelse. Generelt bruger Skanderborg Kommune kun det sidste trin sjældent, fordi vi har et generelt ønske om så vidt muligt at løse problemer via dialog.

I det konkrete tilfælde har centrale vilkår vedrørende produktionen været i orden, eller blevet bragt i orden efter en indskærpelse.

Det fremsendte materiale fremstår mangelfuldt, tvetydigt, og med uoverensstemmelser i talangivelser.

Dette er endnu en grund til at korrekt og entydigt materiale fremsendes med fornyet frist.

Jeg imødeser kvittering for modtagelse.

Der er sendt kvitteringsmail til alle høringssvar.

Suppl. fra Claus Ibsgaard

Hvordan forholder Skanderborg kommune sig til følgende: miljøkrav/godkendelser hvis svineproduktionen beliggende Østermarksvej 11 hvis ansøger sælger til kapitalfond/udenlandsk investor?

Ejerforholdet har ingen betydningen. Godkendelsen følger anlægget, ikke ejeren.

Da min ejendom er registreret som Villa i BBR-registret, men nævnes som ejendom med landbrugspligt i udkast til miljøgodkendelse, så er jeg blevet forvirret. For hvis ansøger/kommunen bruger det der er mest fordelagtigt til at få godkendelsen igennem, så bliver jeg skuffet/ked af det på vegne af området i "Søhøjlandet" og borgerne i Skanderborg kommune, og i så fald vil jeg gøre hvad kan for at få den påståede landbrugspligt slettet.

Matr. nr. 10c Illerup By, Dover er registreret med landbrugspligt på matrikelkortet. Man kan søge om at få ophævet landbrugspligten, hvis den samlede ejendom er under 2 ha. Landbrugsstyrelsen er myndighed i denne forbindelse.

Fra Helle Helene Schmidt

Jeg vil gerne gøre indsigelse mod udvidelse af husdyrproduktionen på Østermarksvej 11. Vi er i foråret og høst mm meget påvirket af en i forvejen stor husdyrproduktion. Der kører meget store og tunge maskiner, bla gyllevogne i pendulfart og i al for høj fart på krogdalsvej over dage og uger. De er meget tunge, med beskadigelse af vejen til følge, og de kører i meget høj fart. Hver gang de passerer huset, ryster grunden. Og skulle der løbe en kat, en hund eller et barn ud på denne meget lille vej så har traktorerne ikke en chance for at bremse med den fart de kører forbi husene med.

Dertil forvandler de foråret hvor man endelig kan komme ud i haven og naturen til en stinkende gylletank.

Jeg er af miljømæssige årsager også imod udvidelse af husdyrproduktion. Traditionel landbrug forvandler vores land til ørkner med store ensartede marker uden nogen for diversitet eller plads til vores fugle, sommerfugle, rigtig mange forskellige arter af insekter, deriblandt vores vilde bier. Det er dødt land.

Vi ved alle at der er katastrofale nedgange for mange af vores fugle, 40 ud af 62 arter af danske sommerfugle står for udryddelse..Lærke, svalen og viben som eksempel og som lever og yngler på marker og enge har ikke en chance imod intensiv dyrkning.

Dertil kommer kunstgødning og pesticider med forstyrrende stoffer for både mennesker og dyr og en stor trussel for vores drikkevand..

Ingen kan overleve uden rent vand.

Så i stedet for at give tilladelse til mere traditionel kødproduktion, der alt i alt er dyremishandling er det måske på tide at vi gør noget for en sundere livsstil, stopper med at konsumere så store mængder kød, og tager vores klimakrise alvorligt.. også helt ned på kommunal plan.

Nej tak til flere stressede uheldige grise stoppet sammen på alt for lidt plads. Store søer der er spændt fast uden at være so med sine smågrise. Nej tak til indespærrede dyr på alt for lidt plads. Nej tak til stanken og larmen fra kæmpe store maskiner. Ja tak til ny og sundere mad, til rent drikkevand, til glade grise, høns og køer der lever et liv med sol, plads og ren mad og derved ja tak til et varieret dyreliv. Vi ejer ikke planeten, og kan ikke bare udnytte den uhæmmet. Faktisk så deler vi den med alt andet levende.

Vi skal være her alle sammen. Også i fremtiden....

MVH

Helle Helene Schmidt

Krogdalsvej 10B

8660 Skanderborg

Markdrift og trafik på offentlig vej er ikke omfattet af husdyrgodkendelsesloven og reguleres derfor ikke en i miljøgodkendelse af et husdyrbrug.

Tidligere indgik vurdering af udbringningsarealerne i en miljøgodkendelse, men det blev taget ud af loven med den ændring af husdyrgodkendelsesloven, som trådte i kraft d.1 august 2017. Hvor meget gylle der må spredes ud reguleres nu udelukkende af national lovgivning.

Dyrevelfærd reguleres i Dyrevelfærdsloven, hvor Fødevarestyrelsen er myndighed.

Som administration har vi ikke en holdning til loven, men har pligt til at behandle de ansøgninger vi modtager, og hvis alle regler er overholdt, at give den ansøgte godkendelse. Dette er blandt andet stadfæstet i en afgørelse fra klagenævnet NMK-132-00696.

Fra Anette Liin og Søren Bomholt

Kære Skanderborg Kommune

Nu har jeg, Anette, været dagplejer i to år og oplevet den tunge trafik, der er på Overmarksvej. Ikke nok med, at der er gylletransporter, grisetransporter og fodertransporter - der køres VOLDSOMT hurtigt, og der køres bestemt ikke efter forholdene. Udsynet på strækningen (især op ad bakken og ved Overmarksvej 6 og 7) er meget ringe. På et tidligere møde på kommunen, blev der lovet at transporterne skulle ledes en anden vej. Det er vist ikke sket. Vores børn bruger vejen som skolevej. Vi råder dem til at hoppe i grøften, når de store landbrugsmaskiner og transporter kommer drønende. Det er IKKE en sikker skolevej.

Derudover er vi bekymrede for vores drikkevand. Hvem betaler for en ny boring eller tilslutning til andet vandværk, når produktionen på Østermarksvej 11 har drænet området for vand? Vi er jo et 'følsomt drikkevandsområde'.

Vi ønsker ikke øgede lugtgener. En beplantning rundt om gården ser måske pæn ud om 20-30 år, men den blokerer ikke for lugten hverken nu eller senere. Kommunen synes at mene, at grise er vigtigere end mennesker. Det kan meget vel være at gården opfylder de regler og krav, der er på området, men det ændrer ikke på, at de gener vi oplever, er voldsomt generende allerede i dag. Det stinker!

Med venlig hilsen

Anette Liin og Søren Bomholt

Overmarksvej 6

Vedrørende trafik på offentlig vej, så er det ikke omfattet af husdyrgodkendelsesloven og kan derfor ikke reguleres i en miljøgodkendelse af et husdyrbrug. Det har Miljø- og Fødevarerklagenævnet truffet en række afgørelse om, fx NMK-132-00822 og NMK-132-00792 m.fl.

Da vandværket forsyner mindre end 10 ejendomme er det kommunale tilsyn og den lovgivningsmæssige regulering begrænset.

Der er ikke ifølge vandforsyningsloven krav om, at vandværket har beredskab/handleplan i forhold til driftstop eller forurening. Jeg kender ikke kravene i den bekendtgørelse der refereres til.

Vandværket har i 2012 fået tilladelse til en årlig indvinding på 15.000 m³. Fra 2014 til 2017 er der gennemsnitligt indvundet 13.620 m³/år. Det beskrevne vandforbrug, kan altså ikke rummes inden for vandværkets nuværende vandindvindingstilladelsen.

Afhængig hvad der er aftalt mellem vandværket og forbrugerne, skal Østermarksvej 11 sikre sig at vandværket kan levere den nødvendige vandmængde. Hvis vandværket har forpligtiget sig til at levere den forøgede vandmængde, skal de ansøge om forøget vandindvindingstilladelse.

I loven er fastsat lugtgenegrænser, som afgør hvor meget en produktion maksimalt må påvirke omgivelserne.

Lugtemissionen beregnes i ansøgningen og spredningen af lugt er i denne ansøgning beregnet via en OML-beregning, hvilket loven giver ansøger mulighed for. En OML-beregning er en mere præcis modelberegning end den der foretages i ansøgningssystemet, men dog fortsat en model. Der er i loven givet mulighed for at en ansøger kan vælge at supplere sin ansøgning med denne modelberegning. I beregningen af emissionen af lugt er indregnet en række lugtreducerende tiltag. Disse tiltag er stillet som vilkår for godkendelsen.

Det er korrekt, at beplantning ikke fjerner lugt. Vilkåret om beplantning er stillet af hensyn til de nærmeste naboer og deres visuelle oplevelse af anlægget.

Kommunen tager ikke stilling til vigtigheden af grise, men er forpligtet til at behandle en ansøgning, når vi modtager den, og er ydermere forpligtet til at give godkendelsen, hvis alle regler og afskæringskriterier overholdes.

Fra Vibeke Muus og Søren Østergaard

Som svar på brev vedr. "Nabohøring" – om udvidelse af husdyrproduktion på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg, fremsendes hermed spørgsmål og kommentar til udkastet.

Her bor vi i et fantastisk område i Skanderborg Kommune, men i de senere år er luften tit mættet af lugten af svineproduktion (udluftnings- og gyllelugt). Hvad blev der af snakken om MRSA-spredning i et område med menneskeboliger så tæt på? Det ses ikke nævnt i udkastet.

Vi ved godt at vi bor på landet, men en så intensiv svineproduktion, som omtalte, giver altså allerede nu næsten dagligt øgede lugtgener 2 gange dagligt (morgen og aften), især er lugtgener ikke blevet bedre siden sidste høring.

Hvordan vil det så blive i fremtiden?

Ammoniak: Hvorfor får vore østvendte tage kraftig mosvækst? Det er ikke set tidligere. Det nedbryder vore tagsten. ØV!

Det nævnes i udkastet under punkt 1.7.1., at der er mulighed for alternativ placering af stald 4 fra Østermarksvej 11. Muligheden skulle være at flytte Stald 4 længere nordpå. Det hjælper jo intet, som det også fremgår af udkastet. Her er vi jo også generet af Hårbyvej 43, 8660 Skanderborg, kaldet Katrinesminde, som hører under samme producent.

Punkt 1.7.2. uændret produktion på Østermarksvej 11 vil afføde behov for udvidelse andet sted. Som det står, vil man ikke kunne opnå samme effektivisering som hvis det er samlet på Østermarksvej 11. Det kan vi sagtens forstå. Men så tales der ikke yderligere udvidelser her i området. Ej heller på Katrinesminde under samme producent.

Det vigtigste vil være at lugtgener - udluftning, gylle, og støvgener fra kørsel - forsvinder. Hvor skal al den ekstra gylle fra den ekstra produktion med forøget gyllekørsel køres hen?

Hvis vi skal passe på vort miljø, er der så overhovedet brug for denne produktionsudvidelse? Er det ikke vor natur som bliver trådt under fode?

Med venlig hilsen
Anne Vibeke Muus og
Niels Jørgen Østergaard
Hårbyvej 37
8680 Ry

I forhold til MRSA har klagenævnet i flere afgørelse vurderet at smitterisiko ikke er reguleret i husdyrgodkendelsesloven, fx NMK-132-00813, nmk-132-00809 m.fl.

Ligeledes med algevækst, NMK-132-00659.

I forhold til lugt så er lugtgenegrænsen 15 OU ved enkelt nabo i landzone. Det vil sige, når man bor i landzonen er det fastsat i national lovgivning, at så må man tåle en vis lugt.

Hvor meget gylle der må spredes på markerne reguleres i national lovgivning.

Fra Ida og Lars Krab Blenker

Kære Skanderborg Kommune.

Som berørte parter i sagen omkring ansøgning om udvidelse af husdyrproduktion på Østermarksvej 11, vil vi gerne ytre os.

Vi er naboer til Østermarksvej 11 og oplever idag lugtgener, algevækst, øget fluebestand, støj fra maskinkørsel, tung og hurtigtkørende maskinkørsel samt ødelagte veje grundet et driftigt landbrug. Vi anser det derfor til stor gene for os naboer samt naboer, hvis Østermarksvej 11 får lov til at udvide deres svinebesætning.

Vi er frivilligt flyttet på landet og accepterer derfor at her af og til kan lugte af dyr. Vi er dog også flyttet på landet for at nyde naturen og stilheden. Det mener vi ikke harmonerer med at der midt i dette skønne søhøjland skal ligge en svinebesætning af den ansøgte kaliber. Vi er et tæt befolket området med mange børnefamilier og tilmed en skole og frygter derfor for de sundhedsmæssige følger ved udvidelsen af dyreholdet på Østermarksvej. Her tænker vi bl.a. på luftforurening, lugtgenerne, forstyrret nattesøvn ved øget maskinkørsel samt risikoen for ødelagte og trafikerede veje i et område med mange små cykelister.

Vi ønsker at alle skal have glæde af Skanderborg Kommunes skønne naturområder og håber at Bjedstrup og omegn vil vedblive at være et attraktivt område for nye familie at flytte til og ikke blive udtyndet for glade mennesker til fordel for stinkende svin. Vi støtter derfor ikke op om denne udvidelse.

De bedste hilsner Lars og Ida Krab Blenker

Arentsen, Overmarksvej 7, 8660

Skanderborg

Når kommunen modtager en ansøgning, har vi pligt til at behandle den, og hvis alle regler og afskæringskriterier er overholdt at give godkendelsen. Dette er blandt andet stadfæstet i en afgørelse fra klagenævnet, NMK-132-00696.

Algevækst har klagenævnet vurderet til kun at have æstetisk betydning, NMK-132-00659.

Trafik på offentlig vej reguleres af færdselsloven, og indgår derfor heller ikke i en miljøgodkendelse af en husdyrproduktion.

Fra Anni Jensen

Med henvisning til fremsendte udkast til ansøgning om udvidelse af husdyrproduktion på Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg, vil jeg fremsætte en stærk bekymring om udvidelsens miljømæssige konsekvenser for områdets menneske, dyre- og planteliv. Min bekymring angår følgende punkter i ansøgningen:

- Under punkt 2.6.1(s.26) skriver kommunen: "Anlægget er placeret inden for et område udpeget som følsomt drikkeindvindingsområde." Denne bemærkning bliver ikke uddybet. Det på trods af, at Miljø- og Fødevarerministeriet i 2016 præsenterede kortet over vandindvindingsområder af særlig følsom karakter. Minister Esben Lunde Larsen pålagde på daværende tidspunkt kommunerne at beskytte grundvandet. Det betød ifølge ham bl.a. nitratreduktion. At Skanderborg Kommune på trods af erkendelsen af, at der her er tale om et "følsomt" drikkevandsindvindingsområde, går imod ministerens anbefaling og anbefaler en udvidelse af husdyrproduktionen og en forøgelse på 2.2193,3 kg kvælstof pr. år(s. 30), som belaster den lokale drikkevandsforsyning og vandmiljøet yderligere, er dybt kritisabelt og udemokratisk.

Tidligere skulle udbringningsarealer vurderes i forbindelse med en miljøgodkendelse af et husdyrbrug, men det blev taget ud af loven med den lovændring, som trådte i kraft 1. august 2017. Udbringning af gylle på markerne er siden ad alene reguleret via national lovgivning. Det er ikke længere en mulighed for kommunerne at sikre drikkevandet via miljøgodkendelser til husdyrbrug. Den beskyttelse der skal ske i kommunerne er via indsatsplanerne.

- Som påpeget i ansøgningen ligger der inden for 1000 meter fra anlægget to § 3-beskyttede vandhuller. Moserne ligger nordøst for anlægget med en afstand på henholdsvis 168 meter, 185 meter og 210 meter fra de nye staldanlæg. Skanderborg Kommune vurderer tålegrænsen for moserne til at være 15-25 kg N/ha/år(s.30). Den samlede ammoniakdeposition på naturområdet er beregnet til ca. 24 kg N/ha/år(s. 30). Altså kun lige akkurat under tålegrænsen. Alligevel konstaterer Skanderborg Kommune, at merdispositionen ikke vil ændre naturområdets tilstand væsentlig i negativ retning (s. 30). Jeg vil gerne udbede en udredning af ordvalget "væsentlig" i ovenstående sammenhæng. Ifølge Miljøstyrelsens hjemmeside fremgår det, at kommunerne ved § 3-beskyttet natur er forpligtiget til at gøre en "...aktiv indsats, der har til formål at bevare eller forbedre naturtypers biologiske mangfoldighed og naturmæssige værdi". Hvordan hænger det sammen med en godkendelse af ansøgningen? Øjensynligt er kommunen i gang med at misligholde sine forpligtigelser ifl. loven, hvilket er yderst problematisk og uprofessionelt.

De naturområder der ligger i nærheden af anlægget er alle såkaldte kategori 3-naturområder, dvs. uden for Natura2000 og andet end store overdrev og heder (som er særligt følsomme overfor øget ammoniakdeposition). I Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er fastsat, at så længe mer-depositionen er under 1 kg N/ha/år på naturområdet, kan kommunen ikke skærpe kravet. Hvis det er over, kan kommunen skærpe kravet, hvis det ved en konkret vurdering viser sig, at området er følsomt over for øget tilførsel af ammoniak.

- Ovenstående bliver ikke mindre problemfyldt, når det fremgår, at "Skanderborg Kommune har besigtiget mosen nord for anlægget i forbindelse med ansøgningen om udvidelse i 2012/2013, og ved besigtigelsen registreret blåbær, blåtop og kragefod m.m. i den nordlige

ende af mosen. Arter der er typiske på næringsfattige naturtyper, og indikerer, at der har været begrænset tilførsel af næringsstoffer til lokaliteten. Kommunen har på baggrund af besigtigelsen vurderet, at mosen i den nordlige ende har karakter svarende til Natura2000-naturtypen "skovbevokset tørvemose" og som værende kvælstoffølsom. Kommunen konstaterer følgelig, at: "Skovbevokset tørvemose" har en tålegrænse på 10-20 kg N/ha/år. Med en baggrundsbelastning på 14 kg N/ha/år, og en totaldeposition på 0,9 kg N/ha/år, vil belastningen ligge i den høje ende af tålegrænsen"(s.31). Alligevel konkluderer kommunen i sin sammenfatning, at "merdepositionen af ammoniak fra anlægget ikke vil medføre en tilstandsændring for naturområdet"(s.31). Eftersom de to udsagn er hinandens modsætninger vil jeg gerne udbede mig en forklaring på, hvorvidt Skanderborg Kommune mener, at merdepositionen af ammoniak udgør en risiko for mosernes økosystemer? Med en karakter svarende til Natura2000-naturtypen "skovbevokset tørvemose" er Kommunen ifølge Miljø- og Fødevarerministeriet forpligtiget til at "beskytte" planter og dyr i området. Hvordan mener kommunen, at den opfylder sin forpligtelse ved at tillade en merdeposition af ammoniak?

Depositionen til den sårbare del af mosen er beregnet til 0,9 kg N/ha/år, altså under 1 kg N/ha/år. Kommunen har dermed ikke lovhjælp til at skærpe kravet til deposition.

- Kommunen anfører desuden forekomsten af en bilag IV art i området, en stor vandsalamander. Stor vandsalamander yngler i rene vandhuller, og kan bruge alle vandhuller som rastesteder. Den overvintrer på land. Stor vandsalamander er fredet, hvilket bl.a. betyder, at: "dens levesteder ikke må beskadiges eller ødelægges". Kommunen skriver, at: Ammoniakdepositionen fra produktionen til vandhuller i nærheden vurderes at være ubetydelig i forhold til den næringsstofftilførsel, der sker med vand fra omkringliggende marker. Stor vandsalamanders levesteder vurderes dermed ikke at blive påvirket af "projektet". Kommunen lader forstå, at fordi ammoniakdepositionen fra produktionen er mindre end depositionen fra de omkringliggende marker, ødelægger en udvidelse af produktionen ikke salamanderens levesteder. Kommunen baserer således deres konklusion på en falsk præmis, idet en øget ammoniakdeposition uagtet størrelsen, altid vil være en trussel mod salamanderens levesteder.

Vores vurdering er, at vandhullerne i markerne er så næringsstofbelastet af markdriften, at kvælstoftilførslen via ammoniakdeposition fra luften kun vil forøge den samlede næringsstofbelastning så marginalt, at der ikke vil kunne registreres en forskel i vandhuller.

- Slutteligt vil jeg påpege, at jeg finder det interessant, at ansøger konsekvent lægger sine ammoniakværdier maksimalt 1/0,1 kg N/ha/år under alle de oplistede øvre grænser. Ex. findes der potentiel kvælstoffølsom skov godt 1 km. nord for anlægget, men da merdepositionen er mindre end 1 kg N/ha/år (den er 0,9 kg N/ha/år), mener kommunen ikke, der er grundlag for at foretage en nærmere vurdering af skovområderne(s.34). Hvordan forholder kommunen sig til det?

Ansøger "lægger" ikke sine ammoniakværdier. De beregnes i ansøgningssystemet på baggrund af produktionsarealets størrelse, dyretypen, de tiltag som indgår med en ammoniakreducerende effekt og hvor naturområdet findes i forhold til anlægget. Det er forventeligt, at ansøgningen optimeres inden den indsendes, så kravene i loven overholdes.

I forhold til skoven, så er vores vurdering, at da vi alligevel ikke må stille skærpede krav, så er der ingen grund til en nærmere vurdering.

På forhånd tak for svar på min bekymring.

Anni Jensen

Skanderborgvej 107

8660 Skanderborg

Skanderborg D 26-6-2018

Indsigelse til udkast til nabohøring for miljøgodkendelse Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg.

Eftersom der har været uheld med eksisterende gyllebeholder på Østermarksvej 11 i 2016 med udslip til drænen, kunne det så tænkes, at der kunne monteres noget overvågning eller sikring. Vores lille fælles vandværk på Østermarksvej 7 kunne være meget sårbar.

Hvad kan der gøres, såfremt det fælles private vandværk, der også leverer vand til Østermarksvej

11, rammes af forurening eller driftsstop. Vi andelshavere overlever nok, men jeg tænker på dyrene hvis de ikke får vand.

Der må jo være en eller anden form for plan for, hvad der skal ske.

Vedr. trafik Østermarksvej er ikke egnet til al den tung trafik

Vedr. udlejning af gylle kapacitet (**Dette bør ikke forekomme**)

Dette vil give øget trafik på vores i forvejen meget brugte vej (**Østermarksvej**)

Som jeg kan regne ud, kommer der ca. 20 transporter 5 dage om ugen året rundt, og det er kun gyllekørsel, slagtesvin transport og foderlastbiler.

Ca. 5200 gange vil vores hus bliver passeret.

Korn kørsel samt halmkørsel er ikke medregnet i det, jeg ved ikke hvor meget det er.

Efter Karl Ole ansøgning, kan jeg ikke lige få antallet af transporter til at hænge sammen med det i

miljøgodkendelse udkast

Som jeg læser det, står der i Karl Ole ansøgning mange flere kørsler end det I skriver i miljøgodkendelsen. *Hvad skal man regne med?*

Ved gennemgang af tidligere oplyste transporter, sammenholdt med seneste ansøgning, er der stor tvivl om, hvor mange transporter der rent faktisk vil være.

Det er jo ikke kun Karl ole der benytter vejen til tung trafik.

Alkenvej 2 får kørt gylle på deres marker i foråret fra Hårby, og i høst bliver kornet bliver kørt til

Hårby.

Hemstokvej 16 kører gylle på deres marker i Hårby, i høst bliver kornet kørt fra Hårby til

Hemstok

vej 16.

Der skal samtidig siges, at der vil jo være 2 gange kørsel da de skal over på ejendommen/ Mark og der fra igen.

Vores hus ligger lige op ad vejen med gavlen ca. 70 cm fra vejen Huset er fra 1906.

Jeg ved godt, at sådan er udviklingen. *Men kan vi stille nogle krav her?*

Det fremsendte materiale fremstår mangelfuldt og med mange uoverensstemmelser i talangivelser.

Jeg imødeser kvittering for modtagelse

MVH Sten og Vibeke Roslyng
Østermarksvej 9
8660 Skanderborg

Ansøger har foretaget et fornyet estimat på hvor mange transportere der vil komme efter udvidelsen. Udkast til godkendelse vil blive justeret jf. de nyeste oplysninger. Østermarksvej er en offentlig vej, hvor færdslen reguleres af færdselsloven. I en miljøgodkendelse kan alene stilles vilkår, som regulere adfærden på anlægget og den matrikel det ligger på.

Bilag 3. Nabobemærkning i den supplerende høring

Fra Britta Hansen

Til Skanderborg kommune

Vedrørende Østermarksvej 11

Att.: Hans Brok-Brandt

Jeg har lige et på tillægskommentarer til de mange høringssvar:

I flg. Svinekonsulent Anders Christian Christensen´s vurdering vil lugtgener forøges i forhold til nuværende, uden dog at sætte tal på hvor meget lugtgenerne øges. I flg. Mine beregninger vil lugtgenerne forøges med 30 % ud fra tallene i tabel 2. (side 33). Ret mig hvis det ikke er korrekt.

For mig at se har man indregnet lugtgener fra de nye stalde i tallene for brutto lugt før udvidelsen – det må da være en fejl?

Efter Anders Christian Christensen´s vurdering vil udvidelsen ikke medføre lugtgener i hvert fald ikke ud over grænseværdierne.

Ud fra høringssvarene fremgår det ret entydigt at der allerede i dag er et betydeligt lugtproblem.

Hvem siger at beregnings modellerne er korrekte? Det er jo fuldstændig gratis at lave nogle beregnings modeller, som det ikke er muligt at kontrollere, hvilket jo også er hvad kommunen erkender, ikke kan lade sig gøre.

Jeg undrer mig over at kommunen fuldstændig ser bort fra, at der kan komme trafikale problemer på de ganske smalle veje der fører frem til produktions stedet.

Hvem har det overordnede ansvar – det er da klart at der ikke står noget om trafikikkerheden i husdyrsgodkendelsesloven, men hvem er der så der skal tage et ansvar i den forbindelse – det er for nemt at sige det er ikke mit bord. Som bekendt nytter det ikke noget ”at dække brønden til når barnet er druknet”.

I min verden er det tvingende nødvendigt at Overmarksvej udvides, således at man har en mulighed for at komme forbi de store maskiner der færdes på vejen. Vejen er simpelthen for smal til at man kan passere en af landbrugets store maskiner med en bil. Os der kommer der til daglig, ved godt at man er nødt til at bakke, hvis man møder et landbrugsredskab, men der kan jo også komme nogen som ikke kender forholdene. Dette resulterer i at man kommer til at hænge udover kanten, fordi der graves dybe grøfter lige ved siden af asfalkanten, hvilket ikke er i overensstemmelse med den måde man almindeligvis laver vejanlæg på.

Problemet bliver selvsagt ikke mindre af en forøgelse af trafikken, så jeg går ud fra at det er kommunens ansvar at udvide vejen.

Med venlig hilsen

Britta Hansen

Overmarksvej 5

Beregning af lugtemission sker i det nationale ansøgningssystem, udviklet af Miljøstyrelsen. Beregningerne sker på baggrund af staldens og gyllekanalernes areal. I ansøgningssystemet kan tilvælges forskellige teknologier, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Effekten indregnes i den beregnede lugt-emission. Anvendelse af de teknologier som er tilvalgt, stilles som vilkår for godkendelsen. Dette er kommunens mulighed for kontrol efterfølgende.

Den lugt-emission, som beregnes i ansøgningssystemet, bruges derefter i OML-beregningen, som er den spredningsmodel Miljøstyrelsen har godkendt, at ansøger kan vælge at bruge, til at få en mere præcis beregning af lugtspredningen, end den som foretages i ansøgningssystemet. Disse beregninger foretages for den ansøgte produktion.

Transportere til og fra ejendommen i forbindelse med svineproduktionen vil langt overvejende komme via Skanderborgvej. Det er ikke muligt i en godkendelse som denne, at stille vilkår til færdsel på offentligvej. Derudover har Folketinget vedtaget en ændring af husdyrgodkendelsesloven pr. 1. august 2017, hvor alt der har med mark-driften at gøre, ligger uden for miljøgodkendelserne.

Fra Søren Jakobsen

Kære Irene Paulsen,

Vi vil gerne bede dig læse indsendte kommentarer d 1/7 18 igennem igen, idet vi ikke kan se du har forholdt dig til vores kommentar ang trafikken i krydset Østermarksvej/Hemstokvej. Vi imødeser din kommentar.

“Pkt. 2.5.6:

Ved gennemgang af tidligere oplyste transporter, sammenholdt med seneste ansøgning, er der stor tvivl om, hvor mange transporter der rent faktisk vil være, samt hvad der har været godkendt tidligere.

Vær opmærksom på, at alle transportgener bør beregnes med faktor 2, da det både er til og fra-kørsel.

Regner man på antallet, bare ud fra de i ansøgningen opgivne, vil det være ca. 10 kørsler med store vogne på alle hverdage- hertil skal lægges den almindelige transport til og fra ejendommen, samt den almindelige landbrugskørsel med markredskaber, her skal man også være opmærksom på, at der ikke er vaskeplads på Østermarksvej 11, hvorfor disse transporter også bør indregnes.

Det offentlige vejnet har været meget belastet igennem de sidste mange år, og med den forøgelse der vil komme, er det et krav at Skanderborg kommune sørger for bedre og bredere vejforhold på Østermarksvej, Overmarksvej og Hemstokvej. Allerede på borgermødet på Ry rådhus d. 24marts 2015 (se referat) foreslog ansøger selv at det ville være en god ide at rette Østermarksvej ud så Østermarksvej først løber ud på Hemstokvej ca 200 m sydlig retning, krydset er i forvejen et farligt kryds hvor mange køretøjer kører lige over Hemstokvej uden at

stoppe . Så ville vi også undgå tung og farlig trafik som er til stor gene for os på Østermarksvej 8a”

Derudover syntes vi det er ubehageligt at vi bliver ringet op af ansøgers kone der var i dårligt humør fordi vi har givet vores betragtninger til kende i høringssvar vedr. Ovennævnte sag. Hvorfor er det ikke Skanderborg kommune der har henvendt sig til os, hvis I mener vi har gjort noget forkert .

Mvh Anna og Søren Jakobsen Østermarksvej 8a

Fra Lene og Henrik Brødsted

Skanderborg 19-08-2018

Supplerende bemærkninger Østermarksvej 11:

Vi har modtaget svar fra Skanderborg kommune på vores indsigelser, men finder ikke dette tilfredsstillende, hvorfor disse supplerende bemærkninger fremsendes.

Det er anført at der er indsendt enslydende breve. Dette er ikke korrekt. Der er indsendt stort set enslydende breve, men de er ikke enslydende. Dette bedes venligst noteret.

Det er korrekt; brevene i er stort set ens.

Pkt. 1.2.1-5:

Vi fastholder betydelig mere beplantning. Det er IKKE et spørgsmål om variation i landskabet, men om at skjule noget der skæmmer landskabet utroligt meget og i øvrigt er meget markant i landskabet, og dette øges væsentligt med en evt. Tilladelse.

Det bør være et krav at læhegn har en størrelse der giver mening i forhold til hvorfor det er stillet som et krav. Vi skal ikke vente 10 år på at det er vokset op og yder den afskærmning der er intentionen.

Det bør være et klart vilkår at asfaltvej/læhegn er etableret inden det nye anlæg tages i brug.

Vi har vurderet, at afvekslende bevoksning falder bedre ind i landskabet end en grøn mur. Derfor er vilkår om beplantning udformet som de er.

Pkt. 1.2.7:

Antallet af transporter er efter vores opfattelse markant højere end ansøger har angivet. I høst har det vist sig, at der både køres korn til og fra ejendommen ???, ligeledes ser det umiddelbart ud til at der er en del transporter internt mellem ansøgers ejendomme, der ikke er medtaget. Dette bedes der redegjort for, således at vi har det fulde billede.

Det kunne være en ide at få foretaget en trafikmåling, således at det var korrekt opmålte tal, i stedet for gætteri baseret på ansøgers skøn.

Trafiktællinger ligger uden for hvad denne godkendelsen omfatter, men kunne være relevant før der planlægges større vejprojekter i området.

Pkt. 1.7:

Hvordan kan det være at der ikke tages højde for samdrift af ejendommene Hårbyvej 43 og Svejstrupvej 8, når der 1) flyttes dyr mellem ejendommene og 2) flyttes foder/korn og halm mellem ejendommene, samt at det hele er ejet af samme indehaver. Så kan man vel ikke kalde det selvstændige virksomheder mere? Der er også fælles vaskeplads og opbevaring af sprøjtemidler samt affald.

At et foderanlæg fjernes er ingen garanti for at man ikke kan have dyr i staldene og fodre dem manuelt. Det må være et krav at al staldindretning fjernes helt i de 2 stalde. Vi har kendskab til at der for en del år siden blev holdt svin i roehuset, og dette kan jo ske igen. 2 af 6

Da hver ejendom har eget stald- og foderanlæg, og i princippet kunne sælges i morgen uden at påvirke driften af de øvrige ejendomme, har vi vurderet, at der ikke er tale om samdrift.

Pkt. 2.3:

Selvom kommunen ikke har lovhjemmel til at regulere dette, bør disse transporter jo stadig fremgå af tilladelsen.

Pkt. 2.5.1:

Vi forstår simpelthen ikke at kommunen kan indstille til godkendelse af denne ansøgning, når det tydeligt fremgår af den indsendte ansøgning at lugtgeneafstande ikke er overholdt og derfor skal tolkes som en væsentlig indvirken på miljøet, og der derfor i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen SKAL meddeles afslag.

Hvordan kan det lade sig gøre at ansøger skriver at ansøgningen overholder lovens fastsatte afskæringskriterier for væsentlige lugtgener, når det af skema tydeligt fremgår at dette ikke er tilfældet? Den faktiske afstand fra stald til vores hushjørne er 245 meter, hvilket også var tilfældet i ansøgningen i 2009, og ingen bygninger er flyttet siden, og ikke 331 meter som anført i ansøgning. Dette er opmålt på sdfs.dk.

Ansøger skriver endvidere selv i ansøgningen side 22 at der er ca. 200 m til nærmeste nabo.

Omkring højdeberegning er det korrekt at der alene er 3-4 meter i højdeforskel fra Østermarksvej 11 til Østermarksvej 7, men der skal vel også tages højde for at afkastene kommer op i en meget stor højde i forhold til jorden?

I øvrigt fremgår højde på afkast i den for os mest kritiske stald fra 2001 ikke af tabel 3 skema med afkastforudsætninger. Dette bedes lavet korrekt.

Vi forventer at modtage en FMK beregning.

Geneafstanden i OML beregningen er længere end den vægtede gennemsnitsafstand, og bør derfor umiddelbart føre til afslag. Hvorfor er dette ikke sket?

Hvorfor fremgår Østermarksvej 13 ikke af den geografiske spredningsmodel (vindrosetten)?

I den geografiske spredningsmodel (vindrosetten) er der taget højde for vindretningen, hvilket har en enorm betydning for vores bolig. Bliver der anvendt konservativ eller skarp tolkning?, og hvorfor?

Omkring forhøjet afkast og miljøkryds, fremgår dette ikke af miljøstyrelsens teknologiliste, hvorfor det kun kan fradrages hvis kommunalbestyrelsen samtidig fastsætter vilkår efter § 35 STK 1, NR.4.

Dette ses ikke at være tilfældet og redegørelse udbedes.

Vi udbeder os beregning af lugtgener for de enkelte stalde som beskrevet i §21, da vi kan se at denne ikke fremgår. 3 af 6

Vi forstår ikke hvorfor kommunen kan fravige reglerne i §21, idet kriterierne for dette ikke ses overholdt. Kriteriet er at lugtemission ikke øges og at beregnet afstand til enkeltbolig er mere end 50% af den beregnede geneafstand, hvilket jo ikke er tilfældet her.

Der henvises til <http://svineproduktion.dk/publikationer/kilder/notater/2007/0709> hvor dette også er yderligere beskrevet.

Vi ønsker at Skanderborg kommune foretager beregning af hvorvidt de angivne afstande er korrekte (korrigeret geneafstand, ukorrigeret geneafstand, faktisk afstand mv.) da vi tvivler meget på dette. Det tyder på at der er sket "mindre" korrektioner for at få tingene til at gå op.

I nedenstående skema fra miljøgodkendelse af Snåstrupvej 9, 8462 Harlev er angivet lugtemission for både nudrift og ansøgt drift. Hvorfor kan dette ikke lade sig gøre her - er der noget man ønsker at skjule?

Det ses endvidere ikke hvilken biologisk luftrensning der anvendes, ligesom der ikke ses at være vilkår for egenkontrol.

På husdyrgodkendelse.dk/nyheder fremgår den 4.5.2018 at der bortscreenes for mange staldafsnit i det nye system. Vi ønsker derfor en ny beregning efter fejlen er rettet og imødeser denne inden en evt. Godkendelse gives.

Der er ligeledes fejl 9.2.2018, så derfor mener vi der bør foreligge en ny oml-beregning der er korrekt. Ansøger anfører samlet lugt efter BAT på side 2 af 12 til at være 148.767, Hvad er det på nudrift efter BAT?

Lugtemission og spredning beregnes i det nationale ansøgningsystem, efter to beregningsmetoder. Derudover har ansøgninger mulighed for, at indsende en mere præcis beregning af spredning af lugten, OML-beregningen. Når det sker, træffer vi afgørelse på baggrund af OML-beregningen. I forhold til afstande er det forklaret under pkt. 2.2.1 i det næsten enslydende høringssvar fra en række naboer i første høringsrunde.

Beregninger i ansøgningssystemet viser både nudrift og ansøgt drift.

Der er stillet vilkår til de biologiske luftrensere og driften af dem, se vilkår 27-34.

Overmarksvej 13 er noteret med landbrugspligt, og kan derfor untlades.

Der er stillet vilkår om miljøkryds, en teknologi, som klagenævnet har accepteret, selvom det ikke er på teknologilisten.

Der er ikke BAT i forhold til lugt.

Pkt- 2.5.5:

Det er kommunens ansvar at der ikke er lysgener, og kommunens ansvar at stille krav om dette. Man kan ikke bede naboerne kontakte ejerne for at løse dette, og slet ikke når ejer reagerer på en ikke konstruktiv måde. 4 af 6

Det er vores vurdering, at udendørs lys ikke vil genere naboerne. Hvis det modsatte skulle vise sig at være tilfældet, kan naboerne henvende sig til Skanderborg Kommune med en konkret gene.

Pkt. 2.5.6:

Det er et utroligt lavt estimat så. Vi vil gerne at estimatet hæves med minimum 25%, så er der en minimal chance for at det svarer til realiteterne.

Kommunen SKAL tage aktion på støjreducerende tiltag også i denne ansøgning. Hvorvidt det skal kobles med en godkendelse kan vi ikke tage stilling til, men det skal være et krav at såfremt kommunen godkender, skal der laves tiltag der sikrer bedre skoleveje og støjreducerende asfalt, samt evt. Brede veje og ændret vejforløb. Hvor kan vi gøre dette gældende, hvis ikke her?

Kan man godkende en stor industrivirksomhed, må man også anerkende pligt til at det offentlige vejnet er indrettet hertil, og dette syntes ikke at være tilfældet.

I beskrivelsen fra Agri Nord side 19 står blandt andet følgende fejlagtige informationer:

Der køres ad Østermarksvej til Hemstokvej og ud på Skanderborgvej- Dette er ikke korrekt da der ofte køres ad Østermarksvej til Overmarksvej og ud på Skanderborgvej, ligesom der er en del transporter af Østermarksvej til Overmarksvej mod Hemstokvej.

Dette er det eksisterende vejanlæg overhovedet ikke bygget til, da det jo er både store traktorer med enorme vogne, samt store lastbiler med anhænger og tankbiler, både ansøgers egne og fremmede leverandører.

Ydermere anføres det at transporterne ikke vil ske igennem byområder i nærmiljøet.

Dette er ikke korrekt, hvilket borgermødet i Alken også er et udtryk for.

Vi kan i området ikke bære den trafik der er i forvejen og udvidelsen vil IKKE medføre forbedringer, tværtimod, medmindre Skanderborg kommune indretter vejnettet i området til de faktiske forhold.

Der er vilkår, som regulerer støj fra anlægget i denne godkendelse. Støj fra markdrift indgår ikke i en godkendelse af anlægget, og reguleres derfor ikke her.

Pkt. 2.7:

Vi læser husdyrgodkendelseslovens §§ således at man også skal tage hensyn til de sundhedsmæssige aspekter, herunder også rystelser og lavfrekvent støj.

Hvor kan vi i det fremsendte se, at Skanderborg kommune har taget stilling til dette?

Vi er støjplagede, men har aldrig klaget over dette, for der skal være plads til os alle. Men ansøger kører ofte meget tæt på vores ejendom i forbindelse med markarbejde. Det er for så vidt ok at vi får ødelagt vores nattesøvn nogle gange om året på den konto. Problemet er at afstanden til ansøgers grusvej

er meget kort og vores soveværelsesvindue vender mod øst. Når vi om sommeren har naturlig ventilation for at få kølig og frisk luft ind, køres der med store maskiner på ansøgers grusvej, og de store maskiner larmer rigtig meget. Dette er vel ikke at betragte som markarbejde, og er vel således omfattet af støjkkravet, som der jo så ikke leves op til. Er dette en korrekt antagelse? 5 af 6

Ammoniak emission er også et af de punkter der er væsentlige. Her skriver Agri Nord på side 2 at " I forhold til nudrift stiger ammoniak og lugtbidrag. I udkast til godkendelse pkt. 2.8.1. angives 7.316 kg N/år, hvilket overstiger det tidligere godkendte emissionsniveau med 2.139,3 kg N/år.

På side 16 Agri Nord skrives der at det over en 8 års driftsperiode ikke giver en merbelastning, men et fald. Dette skulle angiveligt skyldes at den godkendte drift tidligere var 100% slagtesvin (det forstår vi ikke. Det fremgår af materialet at der tidligere var godkendelse til både slagtesvin og smågrise, og det er også det der anføres alle steder omkring nudrift- hvad er gældende?) som har over den dobbelte ammoniakfordampning i forhold til smågrise. Dette må i forklare nærmere for det er tidligere beskrevet at alle beregninger var efter 100% slagtesvin, da man ønsker at have en flexmodel. Hvad regner man egentlig efter og hvad kan vi regne med?

Der skal igen henvises til at såfremt belastningen øges på ammoniak og lugt, kan kommunen ikke give tilladelse/godkendelse.

Om en maskine er omfattet af støjkkravet afhænger af, om den er en del af husdyranlægget.

*Både lugt- og ammoniakemissionen kan for så vidt godt stige, bare lugtgenegrænserne/ammoniakkra-
vene er overholdt ved den ansøgte produktion.*

Yderligere kommentarer:

1) I forbindelse med at produktionen øges, øges gyllemængden og dermed behov for udkørsel på marker. Hvilken lovgivning regulerer dette, og hvad betyder merudbringningen for forureningen af jorden herunder zink og kobber?

Dette reguleres af national lovgivning, husdyrgødningsbekendtgørelsen.

2) Der er forskel i oplyst antal ansøgt produktion af smågrise/slagtesvin, hvor udsvinget er mere end 6.000 dyr på årsbasis. Hvad har man foretaget lugtberegningerne efter- det må da give en væsentlig forskel?

Det må ligeledes give en forskel i vandforbrug, gyllegenerering og ammoniak emission?

*Efter den ny lovgivning er trådt i kraft 1. august 2017, sker beregning af lugt- og ammoniakemission be-
regnes efter staldareal, ikke antal dyr.*

3) Ansøgers rådgiver har anvendt gennemsnitsberegning for stipladser til at vurdere gyllemængde og vandforbrug. Under selve beregningen er angivet at det ER en gennemsnitsberegning og at den kan svinge med +/- 25%, og et udsving på 25% på et svinebrug af denne størrelse er meget voldsomt med hensyn til vand og gylle.

Vandforbrug til biologisk luftrensning fremgår IKKE af denne beregning og ledes spildevand herfra ikke også til gyllebeholder?

Dette giver igen spørgsmål om, hvorvidt den beregnede mængde af gyllekapacitet er tilstrækkelig?

*Spildevand fra den biologiske luftrenser opbevares i beholder eller gylletank. Det gælder også for ind-
vendig vask at transportvogne til dyr.*

*Uanset hvad der står i miljøgodkendelsen skal ejendommen altid have mindst 9 mdr. opbevaringskapa-
citet i henhold til lovgivning – det betyder reelt at der ikke er behov for at oplyse det i en miljøgodken-
delse. Beregningen er lavet efter normtal – der er 0,8 mdr. i overskud hvilket svarer til 400 m³ (års
vandforbrug til en husstand er sat til 170 m³) dertil kommer at kanaler i anlægget heller ikke er indreg-
net som lager, men som vil fungere som sådant i alle staldafsnit med undtagelse af stald 2.*

4) Bør de gamle gyllebeholdere i øvrigt ikke også overdækkes, da der er tale om ny godkendelse af hele anlægget?

Det er ikke indregnet som tilvalgt teknologi, og da lugt- og ammoniakkrav vurderes at være overholdt, har kommunen ikke grundlag for at kræve fast overdækning på de gamle gyllebeholdere. Reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelse om flydelag skal naturligvis overholdes på gyllebeholdere uden fast overdækning.

5) Hvem har egentligt ansvaret for at vedligeholde og passe de 2 moser der ligger på ansøgers jord. Umiddelbart kan ansøger jo vælge ikke at vedligeholde og så gror tingene i smadder, hvilket er ansøgers fordel. Kan der stilles krav her, eller er de allerede gældende, og hvor gør man dem i givet fald gældende? 6 af 6

Ejere af naturarealer har ikke pleje-pligt. Det betyder, at beskyttede naturarealer både kan gro ind i og ud af beskyttelsen. Uden for Natura2000 områder, som dette er, er dette gældende for alle områder registreret efter naturbeskyttelseslovens § 3.

6) Agri Nord skriver på side 28 og dette anføres ligeledes i pkt. 1.7.2 at der er tale om en 0-løsning, og at det er en uændret produktion på "denne" adresse, som afføder behov for udvidelse andetsteds. Hvad betyder dette helt konkret? Produktionen øges jo på Østermarksvej 11, så der er det jo ikke en 0-løsning. Hvis det skal være en 0-løsning, må produktionen jo sænkes andetsteds- hvor er det?

Alle produktionsanlæg behandles individuelt. 0-løsning henviser til produktionen på Østermarksvej 11.

7) Ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen §35 kan og SKAL kommunen stille vilkår som imødegår gener for omkringboende i form af lugt, støv, støj, rystelser, lys, fluer mv. Der er af flere omkringboende gjort opmærksom på sådanne udfordringer, men det ser ud som om Skanderborg kommune vægrer sig ved at stille vilkår. Hvad er grunden hertil?

Der er stillet vilkår i godkendelsen som regulerer både lugt, støv, støj og fluer. Lys og rystelser vil vi tage stilling til, hvis der er en konkret gener, som vi ikke på nuværende tidspunkt har vurderet der vil være.

8) Konsekvenser ved manglende overholdelse af vilkår: Skanderborg kommune skriver så flot at man har dialog med ejer omkring overholdelse af vilkår og at denne går rigtig fint.

Så ønsker vi at vide hvorfor hverken jordvold eller læbælte jf. Godkendelse i 2011 endnu ikke er opført. Det vidner hverken om særlig agtpågivenhed fra kommunens side, ikke særligt aktivt tilsyn, og slet ingen vilje fra ejer.

Vilkår om jordvold og læbælte i afgørelse fra 2011, har ansøger ønsket udsat fordi byggeri af den nye stald, som indgår i denne ansøgning, har været ønsket og ansøgt som siden 2013. Da der har været en ansøgning under behandling (her og i klagenævnet) i al den tid, har kommunen valgt ikke at håndhæve vilkåret om beplantning mv. i den periode.

9) Er der tale om godkendelse af hele anlægget, eller kun dele heraf. Hvis det er en godkendelse af hele anlægget, er det vel hele anlægget der skal leve op til gældende lovgivning?

Både ansøgning og godkendelse omfatter hele anlægget til husdyrproduktion.

10) Hvorfor er der anført vaskeplads på Østermarksvej 11, når der skrives at der ikke er vaskeplads her?

Det er vores håb at Skanderborg kommune værdsætter den kvalitetssikring vi har ydet på projektet. Vi ønsker bekræftelse på at ovenstående er modtaget.

Vi sætter stor pris på al den kvalitetssikring vi kan få.

Med venlig hilsen

Lene og Henrik Brøsted

Østermarksvej 7

8660 Skanderborg

29774466/25730894Hemstok, d. 19/8 2018

Supplerende bemærkninger til Indsigelse vedr. Miljøgodkendelse af Østermarksvej 11, 8660 Skanderborg.

Den 28 juni indsendte vi en indsigelse nr. 1 vedr. Miljøgodkendelse af Østermarksvej 11. Med denne indsigelse var der en vedhæftning af et bilag med vores forslag til genbeplantning af

allerede eksisterende markskel. Dette bilag ses ikke i indkomne bemærkninger i første nabo-høring.

Det er vores klare fornemmelse af vores indsigelse ikke er ordentlig bearbejdet.

Pkt. 1.2.1-5:

Vi fastholder vores forslag om at allerede eksisterende marks skel bør genbeplantes som foreslået på vedhæftede tegning. Sådan som kommunen forslår i udkast til miljøgodkendelsen vil det ikke ændre på vores udsigt fra gårdsplads terrasse og have, hvorimod en genbeplantning af eksisterende markskel både vil give ruhed og fylde i landskabet, samtidig med at ejendommen Østermarksvej 11 vil blive mindre dominerende i landskabet. Ansøger fælder i stor stil beplantninger langs dennes marker – det er virkelig uheldigt både i forhold til dyrediversiteten men også i forhold til områdets biodiversitet. I øjeblikket er udsigten til Østermarksvej 11 en virkelig øjenbæ. Beplantning bør have en vis størrelse fra begyndelsen (ifht. Beplantning krævet i tillæg nr. 1 er vi jo langt bagud) og kastanie kan ikke accepteres som en beplantningform idet det er en overordentlig langsomt voksende plante.

Kommunen har vurderet et omfang af beplantning, som vil skærme indsigten til staldene, uden at de skjules fuldstændig.

Hvad der sker i andre markskel ligger uden for denne miljøgodkendelse.

Pkt. 1.2.7

Det er tilsyneladende muligt for andre kommuner i Danmark at stille krav til støj også ved markarbejde om natten – hvorfor er det ikke muligt for Skanderborg kommune. Jeres borgere har vel også brug for deres nattesøvn.

Det er fint at i vil opdatere antallet af transportere i den endelige godkendelse. Vi vil gerne bede om en konsekvens beskrivelse af en så voldsom forøgelse af transporten. Nye undersøgelser har vist at store landbrugsmaskiner står for 34 % af sliddet på bivejene. Det bør Skanderborg kommune vel forholde sig til uanset færdselsloven – det er jo borgerne i Skanderborg kommune der skal betale for dette slid. <https://ing.dk/artikel/undersogelse-gylletransporter-oedelaegger-vejene-170336>

Vi er klar over, at der er stor opmærksomhed på trafik og slid af veje. Afdeling for Vej og Trafik i Skanderborg kommune er opmærksom på dette. Konkret forslag og indberetninger af huller skal ske på 'Giv et praj': <http://dw3.dk/citizen/b332a59a-2266-46af-80fd-3590b7b4723b>

Pkt. 1.3

I skriver at "der findes en eksisterende lov, som skal sikre mod forurening fra gylletanke, både vedr. beholdernes holdbarhed, overvågning og kontrol. Der er ingen særlige omstændigheder i dette tilfælde, som gør at kommunen kan kræve skærpelse af eksisterende lov"

Vi vil gerne se denne lov eller som minimum have oplyst hvilken lov der er tale om. Og så kunne vi godt tænke os få en forklaring på om ikke gylle i de mængder der her er tale om, er en særlig omstændighed? man ser da ikke i dagens Danmark den mængde gylletanke samlet på et sted og så ovenikøbet ovenpå særlig følsomme drikkevandsområder nogen andre steder. Desuden er der i markerne dræn der føres direkte i Illerup Å som dernæst ender i Mossø. Naboer til omtalte ejendom er af samme årsag blevet pålagt at investere i nye kloaksystemer – netop for at beskytte omtalte Å og sø. Vi udleder dog noget mindre forurening end gylle i de mængder gør.

Bekendtgørelse om kontrol af gyllebeholdere: <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=144331>

Det er korrekt, at den ansøgte produktion er stor. Der findes andre, som er lige så store eller større rundt om i landet.

Lovgivning vedr. gylletanke forholder sig ikke til om der er følsomme drikkevandsområder. Gyllebeholdere skal være tætte. I Husdyrgødningsbekendtgørelsen er derudover krav til gyllebeholdere som ligger i særlige risikoområder. Det er der ikke tale om her.

Pkt. 1.3

Vi fastholder at jeres handlinger omkring høringsfrister er fuldstændig uhørte. Fakta er også at det lovpligtige materiale ikke i første omgang blev udsendt med udkastet til miljøgodkendelse sådan som loven siger. Det ændrer en forlængelse af høringsperioden ikke på, idet vi jo heller ikke kunne få fat på Skanderborg kommune i denne periode – da alle medarbejdere der arbejder med sagen var på ferie. Det er da fint at I så 4 dage før 2. frists udløb så kom til fornuft og gav yderligere 14 dage. Lidt sent – for da havde alle brugt deres sommerferie på sagen.

Den ordinære høring lå før sommerferien. Den forlængede hen over sommerferien, denne blev yderligere forlænget med 14 dage. Samlet set har der således mere end dobbelt så lang høringsperiode, end krævet i lovgivningen.

Pkt. 1.7

Skanderborg kommune skriver: "Den anden produktion er på Svejstrupvej 8. Produktionerne på både Svejstrupvej 8 og Hårbyvej 43 er lovlige produktioner, som kommunen ikke har lov hjemmel til at kræve lukket pga en udvidelse på Østermarksvej 11"

Det betyder jo så at når de nævnte produktioner ikke bliver nedlagt – så vil belastningen af området jo blive øget tilsvarende udvidelsen. Desuden så har ansøger været i pressen og udtale følgende: <http://hsfo.dk/erhverv/Ankesag-forsinker-miljoevenlig-produktion-i-fireaar/artikel/102652> "- Men det er ikke ret stor udvidelse samlet set, vi er i gang med, for vi producerer svin på fire adresser, og vores mål er at nedlægge produktionen på to af de gamle adresser og flytte den over i det nye. På en gård har der også været en produktion med 680 søer. Den er nedlagt. Samlet set er nybyggeriet således ingen forøgelse, men miljøbelastningen betydelig lavere, siger hun. Hun forstår derfor ikke helt modstanden fra naboer, der har klaget til Natur- og Miljøklagenævnet, til det nye staldanlæg."

Vi forstår IKKE hvorfor det så er et problem at tydelig gøre at de af ansøger selv nævnte ejendomme bliver lukket. Det har gør en betydelig forskel for ammoniakniveauet i området samt transporter.

I samme artikel udtaler hr. Brok-Brandi på vegne af Skanderborg kommune følgende:

"Men Skanderborg kommunes miljøchef, Hans Brok-Brandi, er allerede nu bange for, at nogle af de naboer til farmen, der klagede over den første godkendelse - og som fik ret - nu vil klage igen. Hans Brok-Brandi er ikke bange for, at de igen vil kunne vinde og få godkendelsen underkendt. For denne gang vil alt være i orden og alle miljø- og lovkrav være opfyldt. Men kommer der en klage, vil den forsinke godkendelsen med op til yderligere to år. Så lang er sagsbehandlingstiden nemlig i klagenævnet."

Hvad er det Hr. Brok-Brandi er bange for? Vi har en demokratisk ret til at klage over en afgørelse vi ikke mener overholder den givne lov. Det giver vel ikke Skanderborg kommune lov til at hænge os naboer ud som urimelige.

Så udtaler samme Hr. Brok-Brandi at "denne gang vil alt være i orden og alle miljø- og lovkrav være opfyldt."

Det er vores påstand at dette langt fra er tilfældet.

I vores tidligere indsigelse skriver vi " Det skal ligeledes være et vilkår at der kun er dyrehold i godkendte stalde, og at der føres tilsyn med dette" Jeres svar hertil at " Det findes allerede" Vi vil gerne bede om dokumentation for dette.

I skriver også under samme afsnit " En miljøgodkendelse vedrører kun den adresse hvor godkendelsen søges. Det er ikke muligt at stille vilkår til husdyrbrug på andre adresser medmindre at de er teknisk, forureningsmæssigt og driftmæssigt forbundet med et andet husdyrbrug. Dette er ikke tilfældet i denne sag, da afstanden mellem de tre husdyrbrug er så stor, at udledningen fra husdyrbruget på Østermarksvej 11 kan isoleres. Det er ligeledes forskellige naboer og naturpunkter som påvirkes af de tre husdyrbrug."

Dette er ikke korrekt. Vi ser dagligt her i området at både Hårbyvej og Svejstrupvej er i tæt driftmæssig sammenhæng. Både vedr. flytning af dyr mellem ejendommene og også flytning af foder og halm. Idet der ikke forefindes en godkendt vaskeplads på Østermarksvej 11 må der jo også være driftmæssig sammenhæng med Svejstrupvej 8 her. Vi har som nabo til både Østermarksvej 11 og Hårbyvej lugtgener fra begge sider og for nu at gøre tingene helt klare så har vi også et landbrug på vores anden side nemlig Hemstokvej 16. Altså har vi lugt fra 3 sider. Vores påstand er derfor at den totale ammoniakudledning her i området er over det tilladte. Vi vil derfor bede jer dokumentere at jeres beregning af Ammoniak niveauet er korrekt udregnet.

Beregningerne af ammoniakemissionen sker automatisk i ansøgningssystemet, med de modeller som Miljøstyrelsen har valgt skal anvendes i ansøgningssystemet.

At der transporteres dyr og foder mv. mellem ejendomme betyder ikke, at der er sam-drift.

Pkt. 2.1

I skriver " Med den gældende husdyrgodkendelseslov, som trådte i kraft 1. august 2017, tages der udgangspunkt i produktionsarealet størrelse(m²) og ikke antallet af dyr eller kg. Dyr på stald. I tabel 2-1 er medtaget et omtrentligt antal dyr, som bruges som pejlemærke i forbindelse med tilsyn, for at lette kommunens vurdering af om produktionerne ligger inden for det dyrevelfærds reglerne tilskriver."

Når I bruger omtrentlige antal dyr i jeres beregninger – så undrer det os at lugtgeneberegninger og ammoniakudledninger altid ligger lige under den lovmæssige grænse. Det får os til at påstå at vi her taler om beregninger der som elastik justeres efter behov.

Vi udbeder os endnu engang dokumentation for hvordan i kan fastslå at Ammoniakudledningen overholdes. Man kan vel ikke ligge så tæt på en grænse og så tale om ca. Tal. Det må vi insistere på bliver nøjagtigt idet vores området bliver voldsom belastet af en sådan udvidelse.

Beregningerne af lugt- og ammoniakemission beregnes på baggrund af staldarealet, ikke antal af dyr. Beregningen sker i ansøgningssystemet, efter de metoder, som Miljøstyrelsen har lagt i systemet. Dette har kommunen ingen indflydelse på.

Pkt. 2.3

I skriver" Dette har kommunerne ikke lovhjemmel til at regulere. Vi kan alene stille krav om, hvor stor opbevaringskapacitet der skal være"

Jo men hvis ansøger udlejer overskydende gyllekapacitet – så betyder det flere ting for os her i området. For det første øget trafik – og den bliver så rigelig i forvejen. For det andet så er der i

deres beregninger af ammoniak og lugt ikke taget hensyn til ekstra tilførsel af gylle. Der står jo ingen steder hvilke beholdere det vil blive opbevaret i. Så venligst send dokumentation for dette.

Det er kommunens vurdering, at det miljømæssigt er godt at have lidt ekstra opbevaringskapacitet, således gyllen kan udbringes på de bedste tidspunkter i forhold til plantevæksten, så mest muligt af næringen i gyllen optages i planterne, også når der er ekstreme vejrforhold, som gør at udbringningen skubbes. I forhold til beregning af lugt- og ammoniakemission fra gødningsopbevaringsanlæg er det overfladen på gyllebeholderen der er udgangspunkt for beregningerne, ikke mængden under overfladen.

Pkt. 2.5.1

Vi vil bede jer om at lave en ny OML beregning med de korrekte tal. Men kan vel ikke med en flex ansøgning bare bruge laveste fællesnævner? Da især ikke når OU faktisk kun lige er overholdt. Det bør vel betyde at tvivlen kommer naboerne tilgode.

Når der ansøgningen indgår stalde med flex-dyrehold regnes med højeste emission, og ikke laveste. Dette er indarbejdet i ansøgningssystemet.

Pkt. 2.5.4

Husdyrgødningsbekendtgørelsen, kapitel 11, § 29-36

Jf. § 30 Unødige gener står ” Udbringning af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand og affald må ikke give anledning til unødige gener”

I har tidligere sagt at det må I ikke stille krav til. Det må I så altså. Vi imødeser at dette sker. Vi skal faktisk også kunne være her, og en unødig gene må vel være når vejene er smurt ind i lort og mudder og at vi i dagevis ingen steder kan være for stank og larm på alle døgnstidspunkter. Jeres forklaring med at de vedrører færdselsloven holder altså ikke. Vi vil endnu engang bede jer forholde jer til hvilke krav der kan stilles.

Der findes regler om, at vejene skal rengøres, hvis der er slæbet jord ud fra markerne under markarbejdet og i øvrigt for drift af landbrugsarealer. Reglerne definerer kriterier for, hvad man må leve med, når man bor i landzonen.

2.7

I skriver” Det er ikke en del af husdyrgodkendelsesloven, at de sundhedsmæssige aspekter skal vurderes” Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens kapitel 2, §§ 3-5 står:

Miljøkonsekvensrapporten skal påvise, beskrive og vurdere det ansøgtes væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

1. Befolkningen og menneskers sundhed.

2. Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter.

3. Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima.

4. Materielle goder, kulturarv og landskabet.

5. Samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter A-D.

6. Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af ovennævnte faktorer.

Altså imødeser vi en vurdering heraf. Arbejdstilsynet har længe arbejdet netop med det sundhedsmæssige aspekt af netop Ammoniak og støv.

Vi er ikke bekendt med at arbejdstilsynet forholder sig til nabo-påvirkning fra landbrug.

Pkt. 2.8

Efter husdyrgodkendelseslovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning og godkendelse sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at tilladelsen eller godkendelsen er i overensstemmelse med hensynet til omgivelserne.

Vi må derfor fastholde at teknologier der ikke står på Miljøstyrelsens teknologiliste ikke kan anvendes. Så vi vil endnu engang udbede os dokumentation for at nyeste BAT er overholdt. Denne dokumentation skal fremgå af godkendelsen.

BAT er beregnet i ansøgningssystemet og i øvrigt beskrevet i miljøgodkendelsen.

Yderligere kommentarer:

At Skanderborg kommune ikke vil forholde sig til værdiforringelser af vores ejendomme må anses for yderst arrogant. Så vidt jeg læser forvaltningsloven så er det jeres pligt at oplyse jeres borgere om hvor vi kan klage og til hvem samt hvad proceduren for næste skridt er.

Endnu engang vil jeg henvise til Husdyrbekendtgørelsens kapitel 2. I skriver i jeres kommentar til vores indsigelse nr. 1 "Hvad der udbringes på markerne reguleres af national lovgivning, og er ikke omfattet af husdyrgodkendelsesloven". Derfor har I ikke forholdt jer til vores spørgsmål om hvordan tungmetaller i Gyllen behandles.

Da der helt klart står at I skal forholde jer til befolkningen og menneskers sundhed så er det vel et relevant spørgsmål at stille – og som jeg læser loven skal I også forholde jer til Aarhus Universitets undersøgelser i denne forbindelse. Så må vi bede om at I forholder jer til denne godkendelse som en samlet enhed og ikke i små bidder. Jeg henviser til kapitel 11 § 36 i Husdyrgødningsbekendtgørelsen. Her er emnet netop omtalt og vi vil gerne have kommunen til at forholde sig til % andelen af smågrise gyllen. Den kan jo lige så godt ligge på 40 % som 39 % (angivet af ansøger) netop fordi der ikke er taget højde for at flex delen jo ligeså godt kan gå til smågrise siden som til slagtesvin siden. Hvis gyllen derfor skal fortyndes så holder kapacitetsberegningerne derfor ikke. Det skal jf. § 36 stå i godkendelsen hvordan dette bliver håndteret.

Klagevejledning fremgå af udkastet der har været i høring. Derudover har vi tidligere oplyst jer, om andre muligheder for at klage over kommunesagsbehandling generelt.

Dette er et uddrag af hvad natur og miljøklagenævnet skriver i deres brev fra 16/1 2017 "Natur- og Miljøklagenævnet har ligeledes konstateret, at det med tillæg nr. 2 er uklart, hvad der er gældende for husdyrbruget, idet vilkårene i henholdsvis miljøgodkendelsen, tillæg nr. 1 og tillæg nr. 2 ikke stemmer overens. På den baggrund finder nævnet, at Skanderborg Kommune ved den fornyede behandling af tillæg nr. 2 skal tage stilling til, hvilke vilkår der fortsat skal være gældende og hvilke vilkår, der eventuelt skal ophæves.

Endeligt bemærker nævnet, at der skal fastættes vilkår, der fastlægger produktionen og dyreholdets fordeling i de forskellige staldafsnit og staldsystemer, idet sådanne vilkår er en forudsætning for de beregninger, der skal vise, om beskyttelsesniveauerne i bilag 3 er overholdt."

Vi beder om en uddybning af hvordan dette kan ske med en flex ordning. Desuden beder vi om lugtgeneberegninger på de enkelte stalde.

Denne godkendelse er søgt efter den lovgivning, som trådte i kraft 1. august 2017, hvor staldarealet godkendelse til produktion af en mere eller mindre specifik dyretype. Det er således en ny godkendelse, og ikke et tillæg til en eksisterende godkendelse. Beregning af lugtemission

fra de enkelte stalde fremgår af ansøgningen, som er fremsendt i forbindelse med den supplerende høring. Når der vælges en flex-gruppe beregnes fx lugtemission ud fra den mest lugtende produktion der kan være i stalden.

Hvem har ansvaret for at vedligeholde de omtalte ”moser”? (jeg mener at der er tale om et overdrev, beskyttet af EU) Hvis lodsejer bare lader moserne gro til – så vil naturen og dens fauna jo ændre sig – men det må der vel findes regler omkring. Hvem har et evt. Tilsyns pligt? Omkring den samlede ammoniakemissionen i området er den så stor at det ikke bør føre til en godkendelse jf. Husdyrvejledningen § 20 og 24. Vi beder om en dokumentation for Skanderborg kommunes påstand om at denne er overholdt.

Det er vores overbevisning at der ikke bør gives godkendelse som udkastet ser ud på nuværende tidspunkt jf. Gældende lovgivning.

Der er ikke pleje-pligt på privatejede naturområder.

Skanderborg kommune skriver i et svar på et nabo høringssvar ”Algevækst har klagenævnet vurderet til at kun at have æstetisk betydning” Dette bliver vi nødt til at kommentere på. Vi vil gerne se en faglig redegørelse på at dette skulle være tilfældet. Men selv æstetik har vel en indflydelse på velbefindende og livskvalitet.

Vi refererer hvad klagenævnet har udtalt i tidligere afgørelser.

Kan det passe at der ikke er lugtrensning på stald nr. 4 overhovedet?

Ja, det kan godt passe. Da der etableres teknologier som reducerer lugt andre steder i produktionen.

Denne gang håber vi at I læser hver enkelt indsigelse og ikke som en samlet.

I øvrigt gør vi opmærksom på persondataforordningen – og forventer derfor naturligvis at Skanderborg kommune overholder denne inden data videregives til andre.

Når et høringssvar sendes ind bliver det journaliseret på den sag, som høringssvaret vedrører. Skanderborg kommune sender samtlige høringssvar til ansøger, således ansøger får mulighed for at komme med kommentarer til naboernes bemærkninger. Derudover kan der søges aktindsigt i alle sager.

Med venlig hilsen

Tina og Morten Abrahamsen

Hemstokvej 18

8680 Ry

Tilføjelser til Østermarksvej 11 8660 Skanderborg.

Bjedstrup 17-08-2018.

Punkt 2.5.1

Vi undrer os over, hvor vores pladsering i vindrosetten er? Denne er meget ukorrekt, da vores ejendom ligger lige stik øst for anlægget. Ifølge svine Xperten 13-03-2018.

Overmarksvej 13 ligger stik øst, det er vi enige i. Dette fremgår også af den OML-resultat, som er indsendt som en del af ansøgningen.

Vi har været i kontakt med andre naboer til store svinefarme, hvor en af disse, er med samlet afkast. De oplever ikke nær den lugtgene, som vi har på nuværende tidspunkt.

Når man anvender BAT, hvem er det så det er bedst for? I dette tilfælde er det jo tydeligvis ikke naboerne!

Det kan godt være at skorstene, på et x antal meter, er skæmmende for landskabet. Det kan i dette her tilfælde, ikke nær være på højde med resten af anlægget.

Hellere se på skorstene, end ikke at kunne være udendørs, når det passer os!

Vi vil derfor bede kommunen lave en lugtberegning på anlægget med samlet afkast!

Kommunen skal vurderer den ansøgning, som er indsendt. Hvis den lever op til kravene i lovgivningen, skal vi tillade det ansøgte, også selv om der kunne være andre løsninger.

BAT er en del af lovgivningen, som skal sikre at produktioner generelt bruger den "bedst anvendelige teknologi", som er almindelig tilgængelig i det pågældende erhverv. I forhold til landbrug, har miljøstyrelsen defineret BAT som en ammoniakemission fra anlægget.

Naboer er ikke nævnt i forbindelse med BAT.

Punkt 2.7

Vi læser husdyrgodkendelseslovens §§ således at man også skal tage hensyn til de sundhedsmæssige aspekter, herunder også rystelser og lavfrekvent støj.

Hvor kan vi i det fremsendte se, at Skanderborg kommune har taget stilling til dette?

Vores oplevelse er, at der i de tidlige morgentimer, at det vibrerer i hele huset!

For at kunne begrænse eventuelle gener ved rystelser og lavfrekvent støj, skal vi dels observere genen og konstatere at den er væsentlig og dernæst kunne afgøre hvad der udløser genen, for at kunne agere på det.

Yderligere punkter:

Vandforbrug til biologisk luftrensning fremgår IKKE af denne beregning og ledes spildevand herfra ikke også til gyllebeholder?

Dette giver igen spørgsmål om, hvorvidt den beregnede mængde af gyllekapacitet er tilstrækkelig?

Bør de gamle gyllebeholdere i øvrigt ikke også overdækkes, da der er tale om ny godkendelse af hele anlægget?

Spildevand fra den biologiske luftrensning opbevares i beholder eller gylletank. Det gælder også for indvendig vask af transportvogne til dyr.

Uanset hvad der står i miljøgodkendelsen skal ejendommen altid have mindst 9 mdr. opbevaringskapacitet i henhold til lovgivning – det betyder reelt at der ikke er behov for at oplyse det i en miljøgodkendelse. Beregningen er lavet efter normtal – der er 0,8 mdr. i overskud hvilket svarer til 400 m³ (års vandforbrug til en husstand er sat til 170 m³) dertil kommer at kanaler i anlægget heller ikke er indregnet som lager, men som vil fungere som sådant i alle staldafsnit med undtagelse af stald 2.

Det er ikke indregnet som tilvalgt teknologi, og da lugt- og ammoniakkrav vurderes at være overholdt, har kommunen ikke grundlag for at kræve fast overdækning på de gamle gyllebeholdere. Reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelse om flydelag skal naturligvis overholdes.

Hvem har egentligt ansvaret for at vedligeholde og passe de 2 moser der ligger på ansøgers jord. Moser som er hjemsted for flere arter af frøer og paddler. Umiddelbart kan ansøger jo vælge ikke at vedligeholde og så gror tingene i smadder, hvilket er ansøgers fordel. Kan der stilles krav her, eller er de allerede gældende, og hvor gør man dem i givet fald gældende?

Der er ikke plejepligt på privatejet natur.

Konsekvenser ved manglende overholdelse af vilkår: Skanderborg kommune skriver så flot at man har dialog med ejer omkring overholdelse af vilkår og at denne går rigtig fint.

Når vi prøver at komme i dialog med ejer, omkring overholdelse af regler, bliver telefonen afbrudt, eller vi får en verbal skideballe, med den begrundelse, at det skal vi ikke blande os i!

Den pågældende situation, var en så simpel ting, som at overholde færdselsloven omkring: kørsel samtidig med at tale i håndholdt telefon. Og kørsel med mange ton bigballer halm, der ikke var spændt fast!

Ydermere, gjorde han det igen dagen efter! Dette har medført en politianmeldelse!

Hvis dette er den generelle holdning, håber vi at Skanderborg kommune vil påpege at, hvis ikke de gældende regler overholdes, er al færdsel på offentlig vej ikke tilladt!

Det er vores, og vore naboer i områdets sikkerhed der her er fare!

I oplyser, at der er foretaget en politianmeldelse. Hvilket er det korrekte at gøre, når forholdet drejer sig om færdsel på offentlig vej.

Kvittering for modtagelse ønskes! *Er sendt umiddelbart efter modtagelse af dette.*

Arne og Gerda Gjødvad Jensen
Overmarksvej 13
8660 Skanderborg

Dato: 2018-08-19

Kære Bente, Karl Ole og Skanderborg kommune.

Kommentarer til "supplerende høring" vedr. Østermarksvej 11.

Sommeren 2018 har været varm og solrig, og efter min mening rigtig god og dejlig. Desværre har der også været rigtig meget svinestaldlugt fra både Østermarksvej 11 og Hjlemslevvej 3, alt efter vindretning. Lugt generne har denne sommer været meget større end de foregående par år. Dog ikke så slemt som fra 2011- 2014 (efter seneste udvidelse). Det er ofte sket at koncentrationen er meget høj, specielt aften og nat.

Der til kan jeg tilføje at jeg 3 gange denne sommer har været udlands at arbejde og en gang på ferie. Alle 4 gange har jeg glædet mig meget til at komme hjem. Desværre gik der hver gang skår i glæden, i det at når jeg har åbnet bildøren var det til lugten af svinestald. Datoerne er følgende: - 2018-06-12 ved 14:00 tiden. - 2018-06-23 ved 00:30 tiden. - 2018-07-20 ved 17:00 tiden. - 2018-08-04 ved 00:00 tiden.

Den anden nat havde jeg så fornøjelsen af en fæl gylle lugt (2018-08-16), hvor til jeg tænker, hvad er årsagen at der røres op i gylle midt om natten? Der hvor de fleste naboer er hjemme.

Konklusion på ovenstående er, at jeg håber inderligt, at når der ligger en godkendelse til udvidelse, bliver lugtgenerne reduceret meget kraftigt, endnu bedre de bliver fjernet.

Med en så stor og sandsynligvis effektiv svineproduktion, må der være penge til en virkelig god BAT. Det er mange år siden at DAKA i Løsning fik styr på lugtgenerne, så teknologien findes til at reducere/fjerne lugtgener.

Jeg har boet på Overmarksvej 10 i mere end 22 år. Svinene har boet på Østermarksvej 11 i væsentlig færre år. Så jeg får følelsen af at jeg får trykket svinestaldlugten ned over mig, og at jeg ikke kan gøre noget ved det. Man kan sige det var anderledes hvis svinene boede der først og jeg var tilflytter, men sådan forholder det sig ikke.

Igen, jeg håber inderligt at svinestaldslugtgenerne bliver kraftigt reduceret/fjernet.

I Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er en række lugtgenekriterier, som en husdyrproduktion skal overholde. Det betyder, at der godt kan komme mere lugt end man har haft før, så længe lugtgenekriteriet overholdes. Ejendomme, som er noteret med landbrugspligt (på matriklen), indgår ikke i disse kriterier.

Med venlig hilsen

Lars Yde Overmarksvej 10 8660 Skanderborg

Mobil: 40311055 E-mail: ly@elyde.dk Skanderborg kommune

Att. Teknisk Forvaltning

Skanderborg Fælled

8660 Skanderborg

Ang. Enslydende brev side 39 i første nabohøring.

Da mine bemærkninger til nabohøring ikke var/er i udkast til godkendelse, bedes kommunen læsere det indsendte (28/6 2018) igen !

Hovedparten var med, den manglende del er nu sat ind.

Ekstra bemærkninger

1 . Beplantning fra 2011 mangler stadig (udtrykket umiddelbart efter virker ikke på østermarksvej 11)

Dette er en ny godkendelse, med nye vilkår, som erstatter de tidligere godkendelser på ejendommen.

2 . Hvorfor er der så mange afhentninger af døde dyr på en velfungerende svineproduktion. Afhentning ser ud til at stige med 100 % i forhold til nudrift

Der er regler om, hvor ofte døde dyr skal afhentes og opbevaring indtil afhentning. Antallet af afhentninger viser ikke nødvendigvis, hvor mange døde dyr, der hentes hver gang.

3 . Kan / vil kommunen oplyse hvor overskudsjord fra sidste godkendte udvidelse er kørt hen og hvor jord fra evt ny udvidelse skal hen

I byggetilladelsen er krav om, at hvis der flyttes jord uden for ejendommen skal det anmeldes til kommunen. Vi har ikke modtaget en sådan anmeldelse. På den baggrund må vi antage, at jorden ikke er flyttet fra ejendommen.

4 . Kan / vil kommunen oplyse om der er forsvundet. vandhuller fra 2002 til sidste vandhulstilsyn i 2017 i området her omkring

Vi er ikke bekendt med, at beskyttede vandhuller (med en vandflade over 100 m²) er forsvundet i området siden 2002.

5 . Øjebæ. . Nuværende kan skjules med krævede / manglende beplantning. En evt udvidelse til det dobbelte kan skjules med den dobbelte manglende beplantning

Der er vilkår om beplantning, som en del af godkendelsen,

6 . Skanderborg kommune, venligst undersøge hvad Odder kommune mener om tonstunge landbrugsmaskiner på små asfalt veje og hvad kommuner på Djursland gør ved meget lugtbelastende industrier.

Vi er i dialog med andre kommuner via diverse EFRA-grupper, hvor vi udveksler erfaringen inden for de forskellige fagområder. På et tidspunkt kunne kommunerne tillade særligt tunge maskiner på kommunale vej, dette valgte Skanderborg kommunen ikke at give. Byrådet Odder Kommune var i 2014 indstillet på at dispensere til tungere gyllekøretøjer, men der ud over kan Odder Kommune ikke oplyse, hvad der kunne hentydes til.

Vi kan ikke ud af denne bemærkning se, om det drejer sig om landbrug eller industri. I forhold til landbrug er lovgivningen meget specifik.

Venligst kvittere for modtagelse af disse bemærkninger

Kvittering sendt umiddelbart efter modtagelsen.

Claus Christian Ibsgaard
Overmarksvej 11
8660 Skanderborg